

ΕΠΙ ΤΗ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΑΙ ΤΗΣ ΕΝ ΛΑΛΑ ΜΑΧΗΣ

(ΤΗ 22 ΙΟΥΝΙΟΥ 1921)

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΝ ΛΑΛΑ ΜΑΧΗΣ

.....
ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΕΝΤΕ
.....

ΕΠΙΝΙΚΙΟΣ ΚΑΙ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΟΣ ΥΜΝΟΙ
.....

ΥΜΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΝ
.....

ΥΠΟ
ΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΜΑΚΡΗ

ΔΑΠΑΝΑΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΤΩΝ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΩΝ

“Ο ΔΙΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ,,

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟ “ΦΩΣ,,
ΜΑΙΖΟΝΟΣ 125
ΠΑΤΡΑΙ

ΕΠΙ ΤΗ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΑΙ ΤΗΣ ΕΝ ΛΑΛΑ ΜΑΧΗΣ

(ΤΗ 22 ΙΟΥΝΙΟΥ 1821)

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΝ ΛΑΛΑ ΜΑΧΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΕΝΤΕ

ΕΠΙΝΙΚΙΟΣ ΚΑΙ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΟΣ ΥΜΝΟΣ

ΥΜΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΝ

ΥΠΟ ΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΜΑΚΡΗ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΩΝ
"Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ,,"

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟ "ΦΩΣ,,"
ΜΑΙΖΟΝΟΣ 125
ΠΑΤΡΑΙ

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΛΑΛΑ ΜΑΧΗΣ
ΤΗ 22 ΙΟΥΝΙΟΥ 1821

('Αναδημοσίευσις ἐκ τῆς ἐν 'Αργοστολίῳ ἐκδιδομένης
ἐφημερίδος « Ὁ Παρχτηρητής »).

Ἡ ὑπὸ τῆς τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς, τοῦ Ξάνθου, Τσακάλωφ καὶ ^{Λιοντῆ} ~~Αναγνωστόπου~~
λου συσταθεῖσα Φιλικὴ Ἐταιρία, ἥς ὑπέρτατος Ἐπίτροπος ἀνεδείχθη ὁ Ἄλέξανδρος
'Υψηλάντης, εὔρεν, ὡς ἐν τῇ ὑπὸ τὸν Ὄθωμανικὸν ζυγὸν διατελοῦσαν Ἑλλάδι, καὶ ἐν
Κεφαλληνίᾳ προσφύεις καὶ γόνιμον ἔδαφος. Οὕτω μεταξὺ τῶν πρώτων μνηθέντων ὑ-
πῆρξεν ὁ Μαρίνος Μεταξᾶς, αὐτάδελφος τοῦ Κωνσταντίνου Μεταξᾶ, τοῦ ἐκ τῶν ἀρχη-
γῶν τῶν Κεφαλλήνων κατὰ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος μάχην. Διετέλει οὗτος ἐν ἀλληλογρα-
φίᾳ μετὰ τοῦ Ἐψηλάντου καὶ συνεισέφερε καὶ χρήματα. Τὸν Κωνσταντῖνον Μεταξᾶν
ἐμήνησεν οὐχὶ ὁ ἀδελφὸς του Μαρίνος, ἀλλ' εἰς φίλος του ἐκ Λευκάδος, Πολίτης ὀνομα-
ζόμενος. Ἐπίσης ἦσαν μεμυημένοι οἱ πλοίαρχοι Πέτρος Παῦλος καὶ Μαρίνος, ἀδελφοὶ
Πανᾶ, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ ἐξάδελφος τῶν Εὐαγγέλῃς Πανᾶς, ὁ ἕτερος τῶν ἀρχηγῶν τῶν
Κεφαλλήνων κατὰ τὴν μάχην ταύτην, οἵτινες περιέπλεον τὴν Ἄζοφικὴν, τὸν Εὐξείνιον
καὶ τὰς παραλίους πόλεις τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Οἱ τρεῖς οὗτοι ἀδελφοὶ
Πανᾶ, εὗρισκοντο μετὰ τοῦ πλοίου τῶν χωρητικότητος δεκαοκτῶ χιλιάδων κοιλῶν, ἐν
Κωνσταντινουπόλει, ὅτε ὁ αἰμοβόρος Σουλτάν Μαχμουτ ἀπεκεφάλισαν ἐν ἔτει 1811 τοὺς
δύο ἀδελφοὺς Παναγιώτην καὶ Δημήτριον Μουρούζην. Οὗτοι ἔχοντες ἠγκυροβολημένον
τὸ πλοῖον τῶν ἐν Ἄργαυτοῦκοι, εἰδοποιήθησαν νύκτωρ ὑπὸ τῶν προκρίτων τῆς Κων-
πόλεως ὅπως σπεύσωσι πρὸς σωτηρίαν τῶν μελῶν τῆς λοιπῆς οἰκογενείας Μουρούζη.
'Αμέσως οἱ ἀδελφοὶ Πανᾶ, Πέτρος καὶ Μαρίνος διέταξαν καὶ ὠπλισθήσαν εἰκοσιτέσσα-
ρες ναῦται τοῦ πληρώματος Κεφαλλήνες καὶ οὕτω πάνοπλοι εἰσελθόντες εἰς τὴν μεγα-
λὴν λέμβον τοῦ πλοίου ἐπλευσαν τὴν αὐτὴν νύκτα εἰς Φανάριον καὶ παρέλαβον ἀπα-
σαν τὴν οἰκογένειαν Μουρούζη, μεθ' ὅλων τῶν θησαυρῶν των, ἀξίας ἑκατομμυρίων
γροσίων, καὶ μετέφερον ταύτην εἰς Μπουγιουκτερε εἰς τὴν Ρωσικὴν Πρὸσβείαν. Ἐκεῖ-
θεν ἕτερον ἀναμένον ἐκεῖ πλοῖον παρέλαβεν αὐτὴν καὶ μετέφερεν εἰς Ὀδησόν. Ἱστο-
ρικὸν ἐγγραφοῦν τῆς ἡγεμονικῆς ταύτης οἰκογενείας ἀναφέρει, ὅτι δι' ὅλας ταύτας τὰς
θυσίας καὶ τοὺς κινδύνους, οἱ ἀδελφοὶ Πανᾶ δὲν ἠθέλησαν οὔτε λεπτὸν πρὸς ἀνταμο-

βην των. Τὸ εἰρημένον πλοῖον ἔνεκα τῆς Ἀφρικανικῆς πειρατείας εἶχε πλήρωμα ἐξ 65 ναυτῶν καὶ ὀπλισμὸν 16 πυροβόλων.

Ἐπίσης ἐκ τῶν μεμνημένων ἦτο καὶ ὁ τότε ἀρχιεπίσκοπος Κεφαλληνίας Ἀγαθάγγελος Τυπάλδος Κοζίκης, ὅστις καταδικασθεὶς ὑπὲρ τῆς Κεντρικῆς ἐν Κερκύρα Κυβεργήσεως εἰς ἀειφυγίαν ὡς τὴν κοινὴν ταραξίαν μεταφέρθη δι' ἐπὶ τοῦτο μετακληθείσης ἄγγλικῆς κανονιοφόρου εἰς Βενετίαν. Ἐν Βενετίᾳ παρουσιάσθη εἰς τὸν Ἰσάρον τῆς Ρωσσίας Ἀλέξανδρον δι' οὗ διαώρισθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσσίας Ἀρχιεπίσκοπος Σεβαστουπόλεως. Τὸ 1854 κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον, τὸ πρῶτον ἠχῆσαν κατὰ τῶν Ἀγγλογάλλων πυροβόλων ἦτο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κοζίκη! Εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ αὐστηρὰν ταύτην ἀπόφασιν ἔλαβεν, ὡς φαίνεται, ἀφορμὴν ἡ Ἴονικὴ Κυβέρνησις ἐκ τοῦ ἐξῆς γεγο ὅτος.

Ἐπὶ τῶν μεμνημένων Φιλικῶν διεδόθη σκοπιμὸς ἡ φήμη, ὅτι ἀλγοῦντα πειρατικὰ πλοῖα προσωρμίσθησαν εἰς τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τῆς Λεϊβαθοῦς, εἰς Κατελιὸν καὶ εἰς τὸ ἀκρωτήριον Σκέλα, πρὸς ληστοπραξίαν, ὡς συνήθως ἐγένετο. Τότε εὐθὺς ἀμέσως οἱ κάτοικοι Ἀργοστολίου συνήχθησαν εἰς τὴν πλῆθειαν πρὸ τοῦ Ὀρολογίου, καλομένου κοινῶς Σπιανάδα, μεθ' ὃ μεταβάντες εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν εἰς Μεταξάτα, ἔνθα ἡ ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου καὶ καθ' ἣν στιγμὴν συνεδρίαζον μετ' αὐτοῦ οἱ μεμνημένοι τῶν Φιλικῶν, συναπεφάσισαν, ὅπως μεταβῶσιν ἠγουμένου τοῦ Μητροπολίτου εἰς τὸ Τοποτηρητεῖον, παρουσιασθῶσιν ἐνώπιον τοῦ Τοποτηρητοῦ Καρόλου Νάπτεο, καὶ ζητήσωσι τὴν ἄδειαν, νὰ ἐξοπλισῶσιν ἐγχώρια πλοῖα μετὰ Κεφαλλήνων ναυτῶν καὶ ὀπλοφόρων καὶ δρᾶμασιν εἰς καταδιώξιν τῶν πειρατικῶν πλοίων.

Τοῦτο, ὡς εὐνόητον, ἦτο πρόσχημα, ὅπως δι' αὐτοῦ καλύψωσι τὸν κύριον σκοπὸν, ὅστις ἦτο ἡ στρατολογία ἐθελοντῶν χάριν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἐκτραγμένου ἤδη Ἑλληνικοῦ Ἀγῶνος.

Ἀλλὰ τῆς ὀχλαγωγίας ταύτης οἱ σκοποὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαλάβωσι τὴν προσοχὴν τῆς Ἀστυνομίας, ἣτις ἄγρυπτος παρηκολούθει διὰ τῶν ὀργάνων τῆς τὰ πάντα. Συνεπεία τούτων ὄθεν καὶ ἄλλων παραπλησίων κινήσεων τῶν Φιλικῶν, ἡ τῆς Ἰονίου Πολιτείας Κυβέρνησις, ἐμφορομένη ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ διεθνοῦς Δικαίου περὶ οὐδετερότητος, καὶ ἐπειδὴ ἡ Μεγάλη Βρετανία, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ὁποίας διετέλει ἡ Ἐπτάνησος εὐρίσκετο εἰς φιλικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, διὰ τοῦτο, λέγομεν, ἡ ἐν Κερκύρα Ἴονικὴ Κυβέρνησις ἐνομοθέτησε τὴν ἐξ ἑξ ἄρθρων π ρ α ξ ι ν τ ῆ ς Δ ι ο ι κ ῆ ς ε ω ς, δι' ἧς καθώρισε τὰς ποινὰς καὶ τὰ μέτρα κατὰ παντὸς παραβύτου τῶν περὶ οὐδετερότητος διατάξεων. Καὶ πρῶται πράξεις τῆς Ἰονικῆς Κυβερνήσεως, συνεπεία τῶν περὶ οὐδετερότητος τούτων διατάξεων, εἶναι αἱ ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου, 9 Ἀπριλίου, 7 καὶ 9 Ἰουνίου καὶ 18 Ἰουλίου 1821 προκηρῦξεις αὐτῆς.

Δημοσιεύομεν κατωτέρω νῆας τῶν ἐν λόγῳ προκηρῦξεων μετὰ τῆς ὀροδογραφίας αὐτῶν.

Καὶ 1ον περὶ τῆς προκηρῦξεως τῆς 9ης Ἀπριλίου 1821.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Β. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

Ἐκ μέρους τῆς Α. Ὑψηλότητος τοῦ Προέδρου καὶ τῶν Ἐκλαμπροτάτων Βουλευτῶν τοῦ ἐνωμένου Κράτους τῶν Ἰωνικῶν Νήσων.

Ἦ ἐνεργητικῆ Δύναμις αὐτοῦ τοῦ Κράτους λαμβάνοντας εἰδήσεις περὶ διαφορῶν στάσεων ὅπου ἐξέπασσαν αἰεὶς τὴν Πελοπόννησον καὶ στοχαζομένη τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται αἱ ὑπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς Δυνάμεως γειτονεύουσαι Ἐπαρχίαι, κρίνει ἀναγκαῖον νὰ προκηρῦξῃ διὰ κανόνα καὶ εἰδήσῃν ὅλων τῶν ὑπάρχοντων τοῦ Ἠνωμένου Κράτους τῶν Ἰωνικῶν Νήσων, ὅπου ἔχουν τὸ κατοίκημά των εἰς ὅποιον—δῆποτε τῶν ἀνω εἰρημένων τόπων, ὅτι, ἂν αὐτοὶ λάβωσι μέρος εἰς τὰς τωρινὰς στάσεις, ἢ εἰς ἐφόδους ἢ εἰς κανένα ἄλλο ἐχθρικὸν ἐπιχείρημα, ὅπου τύχῃ νὰ συμβῆ, θὰ χάνουν ἐξ ἀνάγκης κάθε δικαίωμα ἢ ἐλπίδα τῆς μεσολαθήσεως ὑπὲρ αὐτῶν τῆς Διοικήσεως αὐτοῦ τοῦ Κράτους, τοῦ ὁποίου εἶναι ὑπῆκοοι ἰθαγενεῖς ἢ ἐκ μέρους τῶν Βρετανικῶν Προξένων, ὅπου εἶναι διορισμένοι νὰ προστατεύουν τὰ αὐτῶν δικαιώματα, ἐφ' ὅποιον—δῆποτε ἔξενον τόπον ἔχουν τὸ κατοίκημα.

Ἦ παρῶσα θὰ τυπωθῇ καὶ εἰς τὰς δύο γλώσσας, ἀποελληνικὴν καὶ τὴν Ἰταλικὴν καὶ θὰ δημοσιευθῇ ἀπανταχοῦ διὰ τὴν μάθωσιν ὅλων.

Κορφοὶ 9 Ἀπριλίου 1821

Ἐξ ἐπιταγῆς τῆς Βουλῆς
ΣΥΑΝΕΗΣ Γ. ΟΣΒΟΡΝΗΣ

Ἐξ ἀπορ. τῆς Βουλῆς εἰς τὸ Γεν. Διάμ.

Ἄδεια ὑπερτέρα δημοσιευθεῖσα

Κορφοὶ ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως

2ον Περὶ τῆς προκηρῦξεως τῆς 7ης Ἰουνίου 1821.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Β. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

Ἐκ μέρους τῆς Α. Ὑψηλ. τοῦ Προέδρου καὶ τῶν Ἐκλαμπροτάτων Βουλευτῶν τοῦ Ἐνωμένου Κράτους τῶν Ἰωνικῶν Νήσων.

Μὲ τὸ νὰ ἐξακολουθοῦν τὰ δεινὰ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τοῦ πολέμου εἰς τὴν Ἠπειρον, εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς ἀποικίαν νῆσον τοῦ Ἀρχιπελάγους, δίδοντας ἀκριβῆ προσοχὴν εἰς τὴν ἐπιστολὴν τῆς Α. Ἐξοχότητος Σίρ Φ. Ἄδαμ, πρὸς καιρὸν Λορδ. Μεγάλου Ἀρμοστοῦ τῆς Α. Μ. τοῦ κατ' ἐξαιρέσειν προστάτου αὐτοῦ τοῦ Κράτους, σημειωμένην τὰς 2 Ἰουνίου 1821.

Πειπεισμένη οὕτως ἐντελῶς ὡς πρὸς τὴν θέσιν ὅπου βάζουν τὴν Διοίκησιν αὐτοῦ τοῦ Κράτους, ἢ ἀκριβῆς παρατήρησις τῶν χρεῶν τῆς καὶ τὰ ἴδια τῆς συμφέροντα, κηρύττει Αὐτὴ τὴν ἰδίαν τῆς οὐδετερότητα καὶ τὴν βεβαίαν ἀπόφασιν τῆς τὸ νὰ μὴ ἀνακατωθῇ κατ' οὐδένα τρόπον εἰς τὰς ἀνω εἰρημένας μάχας. Διὰ τοῦτο διορίζονται ὅλοι οἱ ὑπῆκοοι Ἰώνιοι, γὰ μὴ πάρον κανένα μέρος μῆτε εἰς βοήθειαν μῆτε ἐναντίον, οὔτε τοῦ ἐνός, οὔτε τοῦ ἄλλου ἀπὸ τοὺς πολεμοῦντας ἔτε διὰ θυλάσεως, εἴτε διὰ ξηρᾶς, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίον νὰ ἀκολουθήσουν ἀκριβῶς ἐκεῖνο τὸ φέροσιμον ὅπου τοὺς διορίζεται ἀπὸ τῆς καταστάσεως τῆς οὐδετερότητος εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται.

Ἦ παρῶσα θὰ τυπωθῇ καὶ εἰς τὰς δύο γλώσσας τὴν Νεοελληνικὴν καὶ τὴν Ἰταλικὴν καὶ θὰ δημοσιευθῇ διὰ τὴν μάθη καθένας.

Κορφοὶ 7 Ἰουνίου 1821

Ἐξ ἐπιταγῆς τῆς Βουλῆς
ΣΥΑΝΕΗΣ Γ. ΟΣΒΟΡΝΗΣ

Ἐξ ἀπορ. τῆς Βουλῆς εἰς τὸ Γεν. Διαμ.

Ἄδεια ὑπερτέρα δημοσιευθεῖσα

Συγκρίει τῆς ὡς ἀνω ὑπ' ἀριθ. 2 προκηρῦξεως τῆς ἡ Ἰοικη Κυβέρνησις συνέ-

ταξε και εκοινοποιησε μετα δυο ημερας, ητοι την 9ην 'Ιουλιου το εξης εγγραφον:

Δ η λ ο π ο ι η σ ι ς

Κατα τας διαταξεις, οπου εδιορισθησαν με την προκηρυξειν της 'Ιονικης Βουλης, 7 'Ιουιου 1821 σημειουμένην, οπου υπηκοοι του Κρατους τούτου, Κορραβοκύριοι, οκοκύριοι η Κυβερνηται Καραβίων και βαρκων, δια ασφάλειάν τους θέλουσι να αρματώσωσι τα Καράβια των, ειδοποιούνται, οτι θα τους δίδεται ελευθέρως άδεια εγγραφου από την τελειουομένην Διοικησιν του Κράτους τούτου δια να αρματώνη ο καθεις το Καράβιον του η την Βάρκαν του, οπου αναχωροούν από τους λιμένας του ειρημένου Κράτους κατά το ζήτημα αυτών, και δυνάμει μιας εγγράφου εγγυήσεως, οπου πρόπει να δίδουν περι του καλου φερσιματός των.

*Ας ήξευρη όμως καλά ο καθένας, οτι είναι αποφασιστικώς εμποδιζόμενον το να ευγάλη τιςα από τους λιμένας και τα έπινεια του Κράτους τούτου άρματα η άλλα αναγκατα του πολέμου σκυή στρατιωτικά και κάθε άλλο καθόπλισμα δια κάθε άλλον σκοπόν, εκτός εκείνου της άνω ειρημένης άσφαλειας.

'Η παρούσα θα τυπωθῆ εις τας δυο γλώσσας, την Νεοελληνικήν και την 'Ιταλικήν και θα δημοσιευθῆ δια να την μάθη καθένας.

Κορφοι 9 'Ιουιου 1821

*Εξ έπιταγῆς της Βουλῆς
ΣΥΑΝΕΗΣ Γ. ΟΣΒΟΡΝΗΣ

*Εξ άποφ. της Βουλῆς εις το Γεν. Διαμ.

*Άδεια υπερτέρα δημοσιευθεία

Κορφοι, εν τη τυπογραφία Διοικήσεως

Κατα τας άνωτέρω προκηρύξεις και διακηρύξεις της 'Ιονικης Κυβερνήσεως περι της τηρητέας υπό πάντων των υπηκόων 'Ιονίων προς τους διαμαχομένους ουδετερότητος, ο Τοποτηρητης του Μεγάλου 'Αρμιστου Σιρ Φ. 'Αδαμ εδημοσίευσε την εξης προκήρυξιν:

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ Φ. ΑΔΑΜ

'Εκ μέρους της Α. 'Εξοχότητος του Μαγιότ Στρατηγού Σιρ Φεδερικου 'Αδαμ, Ιππέως πρωτοστάτου του τιμητάτου Στρατιωτικού Τάγματος του Λουτρου, 'Ιππέως του Αυτοκρατορικού Αυστριακού Στρατιωτικού Τάγματος της Μαρίας Τερέζης, 'Ιππέως του Αυτοκρατορικού Ρωσικού Τάγματος της 'Αγίας 'Αννης της πρώτης τάξεως, 'Ηγεμόνος των Στρατευμάτων της Α. Μεγαλειότητος εις τας 'Ενωμένας επαρχίας των 'Ιωνικων Νήσων, και τον τόπον έπέχοντος του Λόρδ Μεγάλου 'Αρμιστου της Α. Μεγαλειότητος εν οσφ λείπει η Α. 'Εξοχότης ο Σιρ Θωμάς Μαιτλάνδης κ. λ. π.

'Επειδή έγινε γνωστόν από ειδήσεις εξ όφρακίου, οτι διάφορα πλοια και Βάρκαι σκεπασμένα με Σημαίαν Βρετανικήν και 'Ιωνικήν έπεχειρίσθησαν εις τα παραθαλάσσια της Πελοποννήσου και της Ρουμελίας να λάβωσιν εμπράκτως μέρος εις τον πόλεμον εναντίον των δυνάμεων της γῆς και της θαλάσσης και των Φρουριων της 'Οθωμανικής Πόρτας με φ νεράν παράβασιν των Νόμων των 'Εθνων, η Α. Μεγαλειότης ο Βασιλεύς της Μεγάλης Βρετανίας, καθώς ακόμη και η Διοίκησις του 'Ενωμένου 'Ιωνικού Κράτους, με τό να εύρίσκωνται εις τελειαν ειρήνην και φιλιαν με την 'Υψηλήν Πόρταν.

Δια τουτο εξηγείται δια της παρουσης, οτι ολαι αι ειρημένα Βάρκαι και πλοια οπου εύρεθώσι να πράττωσι τοιαύτας επιδρομάς, και οπου αποδειχθῆ οτι έπραξαν κατά τουτον τον τρόπον θα πιάνωνται από οποιονδήποτε πλοϊον η Βασέλον πολεμικόν της Α. Μεγαλειότητος και θα κρίνωται ως πειραται. Και επειδή εν πλοϊον Κεφαλληνιαον υπό την εξουσίαν κάποιου Διονυσ. Φωκά και εν άλλο Ζακύνθιον υπό την εξουσίαν κάποιου Γιαννηκέση, έπραξαν ως πειραται ως άνωθεν, δια τουτο η Α. 'Εξοχότης ο προς καιρόν Λόρδ Μέγας 'Αρμιστης, με την γνώμην και συναίνεσιν της Α. 'Υψηλότητος του Προέδρου και της έκλαμπερότητες Βουλῆς, προτάζει δια της

παρούσης, δι' όπου και ἂν εὐρεθῶσι τὰ ἄνω εἰρημένα πλοῖα νὰ πιασθῶσι, καὶ οἱ Καραβοκῦριοι αὐτῶν ἰσοῦ με τοὺς ναύτας των νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὴν Δικαιοσύνην διὰ νὰ κριθῶσιν ὡς πεινατά.

Καὶ ἀνίσως ἀκόμη εὐρέθη εἰς κανένα καιρὸν κανένα ἀπὸ τὰ ἄνω εἰρημένα πλοῖα, εἴτε δηλαδὴ οἱ Καραβοκῦριοι των, ἢ κανέναν ἀπὸ τοὺς ναύτας των μῆσα εἰς τὰ σύνορα τοῦ Κράτους τοῦ, διορίζεται καὶ προστάζεται πρὸς ἄλλους τοὺς δημοσίους ὁφικιάλους καὶ εἰς ἄλλους, νὰ τὰς πιάσωσι καὶ νὰ τὰς παραδώσωσι εἰς τὴν Δικαιοσύνην, διότι ἀλλῶως θὰ ἀποκρίνωται αὐτοὶ οἱ ἴδιοι διὰ κάθε ἀμέλειάν τους εἰς τοῦτο.

Ἡ παρούσα θὰ τυπωθῆ καὶ εἰς τὰς δύο γλώσσας τὴν Ἀπλοελληνικὴν καὶ τὴν Ἰταλικὴν θὰ δημοσιευθῆ ἄπανταχοῦ διὰ νὰ τὴν μάθωσιν ὅλοι.

Ἐκ τοῦ Παλατιοῦ Κορφοὶ 18 Ἰουλίου 1821

Κατ' ἐπιταγὴν τῆς Α. Ἐ. Ἐξοχότητος

ΘΩΜΑΣ ΛΑΝΕ

Ἄδεια ὑπερτέρα δημοσιευθεῖσα

Κορφοὶ ἐν τῇ Τυπογρ. τῆς Διοικήσεως

Ἐπειδὴ ὁμοσ μεθ' ὄλας τὰς ὡς εἴρηται προκηρῦξεις τῆς Διοικήσεως, οἱ Κεφαλῆγες καὶ Ζακύνθιοι ξεηκολούθουν ὑπὸ τὰ ὄρματα τῶν δημοσίων ἀρχῶν νὰ βοηθῶσι παντοιοτρόπως τοὺς δημοσινεῖς καὶ νὰ προσέρχωνται προθύμως εἰς τὴν Ἐπαναστατημένην κατὰ τοῦ Δυναστού Ἑλλάδα, ἢ Διοικήσεις ἠναγκάσθη νὰ καταφύγη εἰς αὐστηρότερα μέτρα πρὸς τήρησιν τῆς Οὐδετερότητος. Λιὸ ἐνομοθέτησε καὶ ἐδημοσίευσσε τὴν ἐξῆς πράξιν, ἣς τὰς διατάξεις θέλομεν ἡδὴ κατὰ πόσον ἐξήγησε νὰ ἐφαρμόσῃ:

ΑΡΙΘ. ΑΙ ΠΡΑΞΙΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

(τῆ 13ῃ Ἀυγούστου 1821)

Ἐκδοθεῖσα κατὰ τὸ 16 ἄρθρον τμῆμα 3 Κεφ. 2 τοῦ Χάρτου τοῦ πολιτεύματος τῶν 1817 περὶ τῆς ἰσότητος καὶ περὶ τῆς δημοσύνης τῶν ἀγαθῶν ἑκείνων, ὁδοὶ παρῆσαν τὴν Ἰωνικὴν Οὐδετερότητα.

Ἐπειδὴ ἡ Τελεσιουργὸς Διοικήσις τοῦ Κράτους τούτου τῇ 1ῃ Φεβρ. τὰς 9 Ἀπριλίου 7 καὶ 9 Ἰουνίου καὶ 18 Ἰουλίου τοῦ 1821, ἐπροκήρυξε τὰ καθ' αὐτὸ θεμέλια τοῦ φερσίματος ὅπου εἶχεν ἀποφασίσει νὰ κρατήσῃ ὡς πρὸς τὰς δυστυχίας τοῦ Πολέμου καὶ τῆς Διεγέρσεως ὅπου ἀναψαν εἰς τὴν Ἠπειρὸν, εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὰς πλησιοχώρους τόπους, καὶ ἐπειδὴ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν κατ' αὐτὴν τῆς τὴν ἀπόφασιν ἠμόγησε τὸ ἀγαθὸν φέροισμον μετὰ τὸ ὅποιον ἐπρεπε νὰ πορευθῆ ἀπαράβατα κάθε ὑποκείμενον τῶν Ἰωνικῶν Νήσων, ὅπου κατοικεῖ εἰς τὴν Πατρίδα ἢ ἐξω τῆς Πατρίδος, διὰ νὰ μὴν εὐρεθῆ ἐμπερδεμένον εἰς περιστάσεις ἀσύμφωνας μετὰ τὴν κατάστασιν ἐνὸς πολίτου γεννημένου εἰς τὴν οὐδετέραν ἢ διὰ νὰ μὴ βάλλῃ τὴν νόμιμον Διοίκησιν εἰς δυσσρέτους ἐνοχλήσεις καὶ ὅλα τὰ ἄμεσα παρακολουθήματα, ὅπου δύνανται ἀπ' αὐτὰς νὰ κατέρχῃται, καὶ ἐπειδὴ κατὰ δυστυχίαν ἠκολούθησε (καθόσον τὰ πράγματα ἀποδείχνουσιν) δι' τέτοιου πατρικαῖς παραγγελίας θεμελιωμένους ἐπάνω εἰς εὐλόγους αἰτίας, ἐπάνω εἰς μεγάλα συμφύροντα τῆς Ἐπικρατείας, παρεβιάσθησαν φανερά ἀπὸ μερικοὺς ὑπηκόους τῶν Ἰωνικῶν Νήσων, οἱ ὅποιοι ὄχι μόνον ἐνήργησαν φανερά καὶ ἀξιοκατάκριτα ἔναντι αὐτῶν τῶν παραγγελιῶν, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησαν μῆτε νὰ ὠφελήθωσιν ἀκολούθως ἀπὸ τὰς Φιλανθρωπικὰς Προκηρῦξεις τῆς Διοικήσεως 18 Ἰουλίου 1821 σημειωμένας.....

Ὅτω μετὰ τὸν εἰλικρινῆ στοχασμὸν νὰ ἐλαφρύνωμεν τὸ Κράτος τοῦτο ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι διόλου ἀποκριζόμενον περὶ τοιαυτῆς ὑποθέσεως, καὶ νὰ ἐμποδιώμεν ἀπὸ τοῦ νὰ ὑπερισχίῃ εἰς τὸ ἐξῆς ἐνα τοιοῦτον παράδειγμα αἰμοκατακρίτου ἀνυποταξίας ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς δημοσίευσσεως τῆς παρούσης πράξεως, διατρεχούσης τῆς ἀρχίας τῆς Γερουσίας τοῦ Κράτους τούτου κατὰ τὸ 16 ἄρθρον

τμήμα 8 Κεφάλαιον 2 τοῦ Πολιτεύματος, με τὴν ἐξουσίαν τῆς Α. Ὑψηλότητος τοῦ Προέδρου καὶ τῆς Ἐκλαμπροτάτης Βουλῆς, καὶ με τὴν ἐπικύρωσιν τῆς Α. Ἐξουχότητος τοῦ Λορδ. Μεγάλου Ἀρμοστοῦ τοῦ Προστάτου Βασιλέως, νομοθετοῦνται τὰ ἀκόλουθα:

Ἄρθρον πρῶτον. Οἱ ὑπῆκοοι τοῦ Κράτους τούτου ὅσοι με τὸ ἔργον ἔλαβον μέρος εἰς τὸν πόλεμον, εἴτε εἰς βοήθειαν ἢ ἐναντίον κανενὸς ἀπὸ τὰ δύο μέρη ὅπου πολεμοῦσιν εἰς τὴν Ἥπειρον ἢ εἰς Πελοπόννησον ἢ εἰς τὰς Νήσους καὶ τὰ πλησιόχωρα πελάγη, τόσον ὅταν κατὰ πρώτην φορὰν ἐφανερῶθῃ ἡ διέγερσις τῶν αὐτῶν ἐπαρχιῶν ὅσον καὶ ἀκολούθως, ἐξορίζονται παντοτενὰ ἀπὸ τὰ Ἴωνικὰ χῶματα.

Ἄρθρον δεύτερον. Τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν εἴτε κινητὰ εἴτε ἀκίνητα μερίδια καὶ δικαιώματα γίνονται ἀσθενικὰ κατὰ τὴν διόρισιν τῶν περι τούτων Νόμων

Ἄρθρον τρίτον. Κάθε φορὰν ὅπου ὑποπέσουν εἰς τὰς χεῖρας τῆς Διοικήσεως θὰ ὑποφέρουσι τὰ ὅσα οἱ Νόμοι τῆς Ἐπικρατείας προστάζουσιν εἰς παρομοίας περιστάσεις.

Ἄρθρον τέταρτον. Διὰ χάριν συγκαταβάσεως συγχωρεῖται πρὸς τὰ εἰρημένα ὑποκείμενα, ὅπου διαλαμβάνονται εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον, ἕνα διάστημα καιρὸς ἐνὸς μηνὸς μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς παρουσίας Πράξεως, εἰς κάθε μίαν ἀπὸ τὰς Νήσους, διὰ γὰ ἠμπορέσωσιν ἐὰν θέλωσι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των, ἐννοουμένου καλῶς ὅτι τὰ ὑποκείμενα ὅπου ἐπαυθῆσαν με ἐξορίαν ἢ με δήμευσιν τῶν ἀκαρχόντων τους, δυνάμει τῆς Προκηρῆσεως τῆς 18 Ἰουλίου 1821 δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν χάριν καὶ συγκατάβασιν τοῦ παρόντος ἄρθρου πλὴν ἐξ ὧν ἀπὸ ἐκείνου; ὅπου ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Πατρίδα εἰς τὸ ἐν αὐτῇ τῇ Προκηρῆσει διωρισμένον διάστημα.

Ἄρθρον Πέμπτον. Συγχωρεῖται ἀκόμη χάριν συγκαταβάσεως καὶ τοῦτο πρὸς ὅσους ἐγεννήθησαν εἰς τὸ Κράτος τοῦτο, οἱ ὅποιοι ἔφυγαν κρυφίως χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ Ἀρχαίου τῆς Ὑγείας καὶ τῆς Ἀστυνομίας (ἐὰν ἐπιστρέψωσι εἰς τὸ διάστημα ὅπου διορίζεται ἀπὸ τὸ 4ον ἄθρον) νὰ εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ τὰς ποινὰς τῆς παραβάσεως ὅπου διορίζονται εἰς παρομοίας ἐλλείψεις

Ἄρθρον ἕκτον. Ἡ παροῖσα θὰ τυπωθῇ καὶ δημοσιευθῇ εἰς τὰς πόλεις καὶ προάστεια, ἐρημίας, λιμένας τῶν Νήσων τοῦ Κράτους τούτου, καράβια κ.τ.λ. διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς, καὶ θὰ σταλῇ ἀκόμη καὶ εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς γειτονικοὺς τόπους εἰς τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ γίνῃ γνωστὴ κ. λ.

Ἄδεια ὑπερέτερα δημοσιευθεῖσα. Κορφοὶ ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως.

Ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἀνωτέρω ἐγγράφων παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ Ἀγγλοῦσιος Κυβέρνησις καθώριζεν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῶν συμφερόντων τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου τὴν, ἣν ὤφειλε νὰ τηρήσῃ ἀπέναντι τῶν διαμαχομένων μερῶν αὐστηρὰν οὐδετερότητα. Ἐν τούτοις παρὰ τὴν ἀναφανδὸν ἐνεργουμένην καθ' ὅλην τὴν Νῆσον ὑπὸ τε τοῦ Κ. Μεταξᾶ καὶ τῶν ἀδελφῶν του καὶ τοῦ συγγενoῦς του Ἀνδρέου Μεταξᾶ, ὡς ἐπίσης καὶ τοῦ Εὐαγγέλου Πανᾶ, στρατολογίαν, ἢ τοπικὴ ἀρχῆ, ἦν, ἐξεπροσώπει ὁ Τοποτηρητῆς Τραπεζ, οὐ μόνον δὲν παρεκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀστυνομικὴν ἄδειαν διὰ Ζάκυνθον με εἰ δ ἰ ω ν ὁ Τραπεζ π α ρ ἔ σ χ ε ν εἰς τὸν Κοιστ. Μεταξᾶν κατ' αὐτὰς τὰς φράσεις αὐτοῦ τούτου. (ἄρα Ἱστορ. Ἀπομνημ. ἐκδ. 1878 σελ. 24.) Οὐ μόνον τοῦτ', ἀλλ' ὑπάρχει καὶ τὸ ἐξῆς γεγονός, τρανώτατον μαρτύριον τῶν φιλογενῶν αἰσθημάτων τῶν Ἀρχῶν ὅτι κατ' οὐδενὸς τῶν παραβατῶν τῶν ἀνωτέρω περὶ οὐδετερότητος διατάξεων ἐφηρημώθησαν τὰ ἀπειλούμενα κατ' αὐτῶν μέτρα, ἐξαιρέσει μόνον αὐτοῦ τοῦ Κ. Μεταξᾶ (ἄρα αὐτόθι σελ. 49), καὶ τοῦτο καθόσον, ὁ Ἰουσοῦφ Πασᾶς λαβὼν τὴν πρὸς τοὺς Λαλαίους ἐπιστολήν ἐν ἣ αὐτοκαλοῦνται οἱ Κ. Μεταξᾶς, Γερ. Φωκάς, Ἀνδρ. Μεταξᾶς, Εὐδαγγέλης Πανᾶς, Διον. Σεμπρικὸς καὶ Π. Στρούζας, ἀρχηγοὶ τῶν Κεφαλληνῶν καὶ Ζακυνθίων, ἦν πρῶτος ὑπέγραψεν ὁ Κ. Μεταξᾶς, καὶ παραπονούμενος κατὰ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως, παρέδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν ἐν Πάτραις Πρόξενον τῆς Ἀγγλῆς

ας, ὅστις διεβίβασε ταύτην εἰς τὸν Ἄρμωσθην τῆς Ἑπτανήσου.

Ὅθεν κατόπιν τῶν παραστάσεων τούτων τοῦ Ἰουσοῦφ Πασᾶ, ἡ Ἰόνιος Κυβέρνησις ἐξέδωσε τὴν κάτωθι ὑπ' ἀριθμᾶ 186 προκήρυξιν, δι' ἧς κατεδικάσθησαν εἰς ἀειφυγίαν καὶ δήμευσιν τῶν περιουσιῶν των οἱ ὡς εἴρηται ἀρχηγοὶ τῆς ἐν λόγῳ ἔκστρατειας.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Β. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

Ἐκ μέρους τῆς Α. Υ. τοῦ Προέδρου καὶ τῶν Ἐκλιμπερωτάτων Γερουσιαστῶν τῶν Ἠνωμένων Κρατῶν τῶν Ἰονίων νήσων κ. τ. λ.

Ἐπειδὴ προκίπτει εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῶν Κρατῶν τούτων, ὅτι διάφορα ἄτομα, ὑψηκοὶ Ἰόνιοι, ἐτόλμησαν διὰ μιᾶς προκηρύξεως, ὑπὸ χρονολογίαν 1ης Ἰουνίου 1821, (τῆς ὁποίας τὸ πρωτότυπον ὑπάρχει ἀνά χεῖρας τῆς Κυβερνήσεως) νὰ διακηρυχθῶσιν ἀρχηγοὶ καὶ ὄδηγοὶ τῶν Κεραλλήνων καὶ Ζακυνθίων καὶ ταυτοχρόνως ἐκτελεσταὶ τῆς διαταγῆς ἐνὸς προσώπου ξένου, καὶ ὑπὸ οὐτοῦ ψευδοῦς καὶ ἐγκληματικῆς χαρακτῆρος, τεθέντες ἐπὶ ἀνδρῶν ὡσαύτως ὑψηκῶν Ἰονίων, προέθεντο νὰ λάβωσι μέρος ἐνεργητικῶν εἰς τὸν τῆς Πελοποννήσου πόλεμον, κατὰ τοῦ κοινοῦ δικαίου τῶν Ἑθνῶν καὶ ἐπὶ προδοτικῆ παραβίασει τῆς περὶ οὐδετερότητος πράξεως τῆς Κυβερνήσεως τῶν Κρατῶν τούτων ἧς δὲν ἔχει πόλεμον οὐδὲ αὐτὴ οὐδ' ὁ Σεπτὸς Ἡγεμῶν, ὅστις τὴν προστατεύει, μετ' οὐδενὸς τῶν ἀλληλομαχοῦντων μερῶν εἰς τὴν ρηθείσαν Χερσόνησον, οὕτω, ἢ ἐκτελεστικῆ Ἀρχῆ τῶν Κρατῶν τούτων, διακηρύττει, διὰ τῆς παρούσης, ὅτι οἱ ρηθέντες ἀρχηγοὶ, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα θέλουσι κάτωθεν σημειωθῆ, ἂν δὲν ἤθελον ἀποσυρθῆ, τοῦ ἀξιοκατακρίτου, ἐπιχειρηματῆος των μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ἀπὸ τῆς σήμερον (ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς νήσους Ἴνα δικασθῶσιν) οὗτοι θέλουσιν ἐννοεῖσθαι αἰωνίως ἔξωρισμένοι τοῦ Ἰονίου ἐδάφους τὰ κτήματά των θέλουσι δημευθῆ, ἐν οἰαδίῳτε ἐποχῇ ἤθελον πέσει ὑπὸ τὴν δύναμιν τῆς Κυβερνήσεως θέλουν ἐφαρμοσθῆ, ἐπὶ αὐτῶν οἱ περὶ τῶν κεραλικῶν ἐξοριστῶν ἀναφορικοὶ νόμοι.

Ὅσον διὰ τοῦς ἄλλους ὑπηκόους τῶν Κρατῶν τούτων, οἵτινες ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν τοιούτων ψευδῶν ὀδηγῶν Ἰονίων, καὶ διὰ τοῦ ἐπισυννημένου χαρακτῆρος εἰς τὴν πολιτικὴν ταύτην κατάστασιν, φαίνεται ὅτι ἀφεθέντες ἠπατήθησαν ὑπὸ τῶν ῥηθέντων ὀπλαρχηγῶν, ἵνα κάμωσι τὸν πόλεμον εἰς τὴν μνησθείσαν χερσόνησον, ὡς ἐπίσης πᾶς ἄλλος Ἰόνιος, ὅστις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἤθελε παρασυρθῆ εἰς ἐχθροπραξίας, ἐναντίον οὐοιδῆποτε τῶν διαμαχομένων μερῶν ἐν Πελοποννήσῳ ἢ ἀλλαχοῦ, διατάττονται ἅπαντες ἀδιακρίτως νὰ ἐπιστρέψωσιν ἐπὶ τὸ ταχύτερον εἰς τὴν ἐστίαν τῶν οἰκογενειῶν των, ἵνα μὴ καθυποβληθῶσιν εἰς τὴν αὐστηρότητα ἐκείνην τῶν μέτρων, εἰς ἣν διαγωγὴ ἀντίθετος εἰς τὰς παρὰ τῆς Κυβερνήσεως των προκηρυγμένας τῆς οὐδετερότητος ἀρχάς, ἀναμφιβόλως ἤθελε τοῦς ἐκθέσει.

Ἡ Κυβέρνησις εἶναι πεπεισμένη, ὅτι αἱ ρηθεῖσαι διατάξεις εἶναι ἱκαναὶ ἵνα χαράξωσι τὴν γραμμὴν τῆς διαγωγῆς παντὸς ἄλλου ὑπηκόου, ὅστις ἤθελεν ἀποπειραθῆ τὸ αὐθαίρετον καὶ ἐπιμεμπτον παράδειγμα τῶν μνησθέντων ἀτόμων.

Ἐπειτα ἡ σημείωσις τῶν ὀνομάτων.

Κωνσταντῖνος Μεταξᾶς, Εὐάγγελος Πανᾶς, Γεράσιμος Φωκάς, Διονύσιος Σεμπρικὸς, Ἀνδρέας Μεταξᾶς, Παναγιῶτης Στρούτζας, Μιχαήλ Κουταφᾶς (Γραμματεὺς καὶ διερχομινεύς.)

Ἡ παροῦσα θέλει τυπωθῆ, εἰς ἀμφοτέρως τὰς γλώσσας Ἑλληνικὴν καὶ Ἰταλικὴν καὶ δημοσιευθῆ πρὸς παγκόσμιον γνῶσιν.

Κέρκυρα 18 Ἰουλίου 1821

Ἐπιταγὴ Γερουσι. Stacey Osborne Γραμματεὺς τῆς Γερουσίας ἐπὶ τῷ Γεν. Τμήματι.
(Ἐπίσημος Ἰόνιος ἐφημερὶς ἀριθ. 186 Ἰουλίου 1821).

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη συνεπεία τῆς ὁποίας, ὡς ἐλέχθη, ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 186 προκήρυξις τῆς Ἰονίου Κυβερνήσεως, ἧς τὰ μέτρα, ὡς εἴπομεν, ἐφηρμοσθησαν μόνον κατὰ τοῦ Κ. Μεταξᾶ, ὡς πρωτουργοῦ τῆς Ἐκστρατείας ταύτης καὶ πρώτου ὑπογράψαν-

τος, εὗρισκετο εἰς τὰ μυστικά ἀρχεῖα τῆς Προστασίας ἐν Κερκύρα (δρα αὐτόθι σελ. 49). Ἐν τούτοις ἐδόθη καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς πάντας τοὺς μετασχόντας τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως Ἰονίους ἀμνηστία τῆ 2 Μαΐου 1833 (δρα αὐτόθι σελ. 323 στ. 12).

Ἐπίσης ἔχομεν καὶ ἕτερον μαρτύριον τῶν ἀνθρωπιστικῶν αἰσθημάτων ἐνίων τῶν τοπικῶν ἀρχῶν καὶ τῆς εὐμενοῦς πρὸς τὸν ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος Ἑλληνικὸν Ἀγῶνα, στάσεως αὐτῶν, καὶ τοῦ ἐξῆς συγνηκνωκώτατον γεγονός, ὅπερ ἀφηγήθη ἡμῖν, ἀντῶν ἐκ τῶν οἰκογενειακῶν του παραδόσεων, ὁ φίλος μου πολυτίτωρ Ἀλέξανδρος Πόγγης.

Μεταξὺ τῶν ὑπὸ τῶν Μεταξάδων στρατολογηθέντων διὰ τὸν Ἀγῶνα συγκατελέγετο καὶ ὁ Ἀνδρέας Πόγγης, θεῖος, ἀδελφὸς τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου. Τοῦτο πληροφορηθεὶς ὁ πατήρ του Ἀλοῖσιος κατέφυγε πρὸς τὸν Τοποτηρητὴν Κάρολον Νάπιερ καὶ παρεκάλει αὐτὸν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ υἱοῦ του. Ὁ Τοποτηρητὴς διέταξε δύο κανονιοφόρους, αἵτινες ἔπλευσαν ἀμέσως καὶ κατέφθασαν εἰς τὸν μεταξὺ Σάμης καὶ Ἰθάκης πορθμὸν, τὸ πλήρες ἔθελοντῶν Κεφαλληνῶν πλοῖον, ἐν ᾧ εὗρισκετο ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλοῖσιου Πόγγη. Οἱ ἐντεταλμένοι τὴν σύλληψιν μόνον τούτου, παραλαβόντες αὐτὸν ἀπῆλθον καὶ ὀδηγήσαντες παρέδωσαν εἰς τὸν Τοποτηρητὴν Νάπιερ. Εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Τοποτηρητοῦ πρὸς τίνα σκοπὸν μετέβαινεν οὗτος μετὰ τῶν ἄλλων ὀπλοφόρων (καθόσον ἐνομίζετο ὅτι οὗτοι συνέρρεον εἰς τὴν Πελοποννησον πρὸς πειρατεῖαν!) ὁ Ἀνδρέας Πόγγης ἀπήντησεν: ἵνα πολεμήσω ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος! Ὁ Νάπιερ εὐθύς τῷ ἀνταπαντᾷ: ὀρκίσου!... Καὶ τοῦ παρουσιάζει Ἐθαγγέλιον. Ὁ Ἀνδρέας ὀρκίζεται καὶ ὁ Νάπιερ συγκεκνημένος τῷ λέγει: Εἶσαι ἐλεύθερος!

Διὰ τούτων δὲν σκοποῦμεν ν' ἀρνηθῶμεν, ὅτι δὲν εὗρέθησαν ἄλλα ὄργανα τῆς Προστασίας καὶ ἀτυχῶς Ἑλληνες τὴν καταγωγὴν, ἅτινα κινούμενα εἴτε ἀπὸ πάθος εἴτε ἀπὸ ἰδιότηταν κατεδίωκον καὶ κατεπρόδιδον εἰς τὰς Ἀρχὰς πάντα φιλογενῆ καὶ βοηθοῦντα τοὺς ἀγωνιζομένους κατὰ τοῦ Τυράννου ἀδελφοὺς ἡμῶν. Ἀλλὰ πράττοντες ἔργον Δικαιοσύνης ἀποδίδομεν ἑκάστῳ τὸ ὀφειλόμενον δίκαιον. Εἶνε μὲν ἀναμφισβήτητον, ὅτι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν, ἣς ἀνέλαβε τὴν ἀρχιστρατηγίαν ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, στρατηγὸς τοῦ Ρωσικοῦ Στρατοῦ καὶ μάλιστα Αὐλικὸς, ἡ Ἀγγλικὴ Διπλωματία διεῖδε ρωσικὸν δάκτυλον, ἀλλ' ὅτε ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας διέταξε τὴν διαγραφὴν αὐτοῦ ἐκ τῶν στελεχῶν τῶν Ρώσων ἀξιωματικῶν καὶ τὴν ἀποκήρυσιν τοῦ Ἑλλ. Ἀγῶνος δὲν εἶχε πλέον ἢ Ἀγγλία λόγους, ὅπως θυθμίση τὴν στάσιν τῆς ἐν σχέσει πρὸς τὴν συμμετοχὴν ἢ μὴ τῆς Ρωσσίας, ἀλλ' ἐνεπνέετο ἐκ τῶν ἰδίων συμφερόντων. Ὅθεν ἀφοῦ ἡ Ἀγγλία διετέλει εἰς φιλικὰς μετὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης σχέσεις, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς ἐν τμήμα τῆς κυριαρχίας τῆς, ὅπερ ἦτο τὸ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἰόνιον Κράτος, ν' ἀποβῇ ἐμπόλεμον πρὸς τὴν Τουρκίαν χωρὶς νὰ καταστῇ αὐτὴ αὐτὴ ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ὑποπτος πρὸς αὐτήν. Καὶ ἐπειδὴ ἤρχισαν οἱ τε Ζακύνθιοι καὶ Κεφαλλῆνες νὰ συρροῦν ἀκρίτητοι εἰς τὸν Ἀγῶνα καὶ ν' ἀποπλέουν ἐκ τῶν λιμένων τῶν νήσων τούτων λάθρα τὰ πλοῖα τούτων πλήρη ὀπλοφόρων καὶ πολεμοφοδίων, ἄνευ ἀδειῶν καὶ ἄνευ ναυτιλιακῶν ἐγγράφων, πᾶς τις ἀμερολήτως κρίνων δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὰ ληφθέντα ὑπὸ τῆς Διοικήσεως μέτρα καὶ τὰς ὡς εἴρηται προκηρῦξεις ταύτας, ὑπαγορευομένας ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς Οὐδετερότητος, ἃς δεκίρρυσεν αὐτὴ, καὶ τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου. Προσεκτικὴ μελέτη τῶν ἐν λόγῳ ἐγγράφων θε-

λει πείση πάντα ἔχοντα ἄλλοίαν γνώμην περὶ τῆς δρθότητος τούτων.

II

Ἐπὶ τέλους ἡ Ἐκστρατεία αὕτη παρὰ τὰς ἀντιδράσεις, τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀναποφέντους ἐν μέσῳ τόσον δρατῶν καὶ ἀοράτων ἐμποδίων, ραδιουργίας, ἐπέτυχεν.

Οὕτω τὴν 25 Ἀπριλίου 1821 ἐπεβιάσθησαν τοῦ πλοίου τῶν ἀδελφῶν Ἰαστασίου καὶ Γερασίμου Φωκᾶ διὰ νυκτὸς ὁ Κωνστ. Μεταξᾶς μετὰ 90 ὄπλοφόρων, συναποκομίζοντες καὶ τὰ ἀναγκαῖα ὄπλα, τροφὰς καὶ πολεμοφόδια.

Τὸ πλοῖον τοῦτο ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου ἐκπλεῦσαν τοῦ λιμένος Ἀργοστολίου-ἔστη πρὸ τῆς πόλεως τοῦ Ληξουρίου. Κατὰ τὴν μετὰ τῶν μεμηνημένων συμφωνίαν ἐπυροβόλησαν οἱ ἐν τῷ πλοίῳ τρεῖς καὶ ὕψωσαν τὴν σημαίαν τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας, ἀλλ' οὐδεὶς ἐνεφανίσθη, καίτοι τοῦτο παρῆμεινεν εἰς μάτην πρὸ τοῦ λιμένος Ληξουρίου μέχρι τῆς 9ης ὥρας. Διὸ ἐξέπλευσαν εἰς τὸν παρὰ τὰς Πεσσάδας ὄρμον τοῦ Ἁγίου Σώστη, ὅπου προσῆλθον 30 ὄπλοφόροι διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Ἰωάννας Μεταξᾶ, ἀδελφῆς Κωνστ. Μεταξᾶ, κατοικοῦσης ἐν Κεραματῖς, ἐκ τῶν χωρίων Λουρδᾶ καὶ Βλαχάτα ἕτεροι 50, ἐκ δὲ τοῦ προαστείου Ἁγίου Γεωργίου (Κάστρον) 20, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ ἱερέως Παναγῆ Μαρκέτου, Καλλιακουδῆ, ἀρίστου σκοπευτοῦ καὶ πρακτικοῦ ἱατροῦ, χειρουργοῦ. Προσέρχονται ἐπίσης ἐκ τῶν Ὀμαλῶν 70 ὄπλοφόροι μετὰ τοῦ Ἀνδρέου Μεταξᾶ ἐπὶ κεφαλῆς, εἰς τὸν λιμένα Κατελιού, ὅπου ἐκ τοῦ ὄρμου τοῦ Ἁγίου Σώστη μεθωρμίσθη τὸ πλοῖον, προσέρχονται 40 ὄπλοφόροι ἐκ Πυργίου ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Γεω. Βίκτ. Φωκᾶ, καὶ ἄνω τῶν 50 ἔξ Ἐλισσίου Κορωῶν. Ἦτοι συνήχησαν ἐν ὄλῳ ἐπὶ τοῦ πλοίου τούτου περὶ τοὺς 360 ὄπλοφόρους, πλην τοῦ πληρώματος. Τὸ σῶμα τοῦτο διηυθύνετο ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ Ἀνδρέου Μεταξᾶ καὶ τοῦ Γερασίου Βίκτωρος Φωκᾶ. Τὸ πλοῖον τοῦτο ἐκπλεῦσαν ἐκ τοῦ Κατελιού προσωρμίσθη περὶ τὰς ἀρχὰς Μαΐου τοῦ 1821 εἰς Κυλλήνην.

Ἐπίσης ἕτερον σῶμα ἔξ ἑκατὸν Κεφαλλήνων ὄπλοφόρων καὶ δύο πυροβόλων κατόπιν τῆς προσκλήσεως τῆς 16ης Ἀπριλίου 1821, ἐκ Κατεζῶν, τῆς Γερούσιας Πελοποννήσου ὑπὸ τὸν Εἰταγγέλην Πανᾶν, ἐμποροπολιάρχον καὶ πρὸ πολλοῦ μεμηνημένον εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας, ἀπεβιάσθη ἤδη ἀπὸ τῆς 18ης Ἀπριλίου εἰς Κυλλήνην. Οὗτος τὸ σῶμα τοῦτο ἐξώπλισε δι' ἰδίας δαπάνης.

Μετέβη εἰς Κυλλήνην μετὰ τῶν ἐκ Πυλάρου, ὄπλοφόρων καὶ ὁ Κωνστ. Μακρῆς Φραγκισκάτος, πάππος μου, καὶ ἠνώθη μετὰ τοῦ Κεφαλληνιακοῦ σώματος.

Μετὰ τοῦ σώματος τούτου τοῦ Εἰταγγέλη, συνεξστράτευσαν καὶ οἱ Ἡλίας Πανᾶς, ἀδελφὸς τῆς μάμμης μου, Δανιὴλ Πανᾶς καὶ Γεράσιμος Πανᾶς ἐξἀδελφοὶ αὐτοῦ.

Τὰ δύο ταῦτα σώματα τῶν Κεφαλλήνων συναντηθέντα εἰς Μανωλάδα, συνηνώθησαν.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας προσωμίσθη εἰς Κοινοπέλι, παραλίαν τῆς Μανωλάδος, τοῦ Κεφαλήνος, Ἰωάννου Σκουλογιάννη τὸ πλοῖον φέρων δύο ὀρειχάλκινα πυροβόλα. Ταῦτα μετὰ τῶν σφαιρῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων ἠγόρασεν ὁ Κ. Μεταξᾶς καὶ οὕτω τὸ σῶμα τῶν Κεφαλλήνων εἶχε μετὰ τῶν δύο σιδηρῶν τοῦ σώματος τοῦ Πανᾶ, ἐν ὄλῳ 4 πυροβόλα. Μεταξὺ τούτων ἦσαν καὶ τινες ναῦται Κεφαλλῆνες ἀριστοὶ χειρισταὶ τῶν πυροβόλων τούτων τοῦθ' ὅπερ ἐπλήρου ἐνθουσιασμοῦ οὐ μόνον ἅπαντας τοὺς γενναί-

ους τούτους προμάχους τῆς Πατρίδος, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς κατοίκους τῶν χωρίων, τῆς Ἡλείας, ὅθεν διήρχοντο, γινόμενοι μετὰ πολεμικῶν ἰαχῶν δεκτοί.

Πρὶν ἢ ἀφηγηθῶμεν τὰ τῆς περὶ τὸ Λάλα—μάχης, περὶ ἧς ἡ προκειμένη κυρίως μονογραφία ἡμῶν, θεωρῶ ἱερὸν καθήκον νὰ μνημονεύσω τὰ ὀνόματα ὀλιγοσπῶν ἐκ τῶν μετασχόντων ταύτης γενεαίων Κεφαλλήνων, ὅσα ἠδυνήθησαν νὰ μάθω ἐκ τῶν ἀπογόνων αὐτῶν πληροφορηθῆς, καθόσον ἀνυψῶς οὐδεὶς ἐκ τῶν συγχρόνων ἢ τῶν τῆς κατόπιν γενεᾶς οὐδὲ κἀν διενοήθη νὰ καταλίπη ἡμῖν τοιοῦτον τι, ἀφοῦ οἱ διάφοροι ἀρχηγοὶ καὶ ὑπαρχηγοὶ ἀπορροφῶντες, ὡς συνήθως, ἅπασαν τὴν ὑπ' αὐτοῦ δύναμιν καὶ μὴ θεωροῦντες τοῦτο στοιχειώδη ὑποχρέωσίν των, ἀρκοῦνται εἰς τὴν ἀριθμητικὴν μόνον ἀναγραφῆντων περὶ αὐτοὺς μαχητῶν ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτῶν, ἐν οἷς ἀσχολοῦνται μόνον καὶ μόνον περὶ τῆς προσωπικῆς των δράσεως.

Ὅθεν ἀναγράφων τὰ τετιμημένα ὀνόματα ὅσων μαχητῶν συνεκέντρωσαν μέχρι τοῦδε παρακαλῶ ὅπως πᾶς γνωρίζων περὶ τῶν τῆς ἐν Λάλα μάχης ἀγωνιστῶν ἀπευθίῃ σχετικὴν ἀνακοίνωσιν καὶ πᾶν σχετιζόμενον πρὸς τὴν δράσιν αὐτῶν οὐτωδὲ δυνηθῶμεν ἐν κοινῇ συνεργασίᾳ, νὰ συμπληρώσωμεν τὸν τιμωτάτον τοῦτον καὶ περιδύξως τιμῶντα τὴν εὐαγγελὸν Κεφαλληνίαν κατάλογον.

ΟΙ ΑΡΧΗΓΟΙ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΩΝ

1.—Εὐαγγέλης Πανᾶς.—Οὗτος ἦτον ὁ πρῶτος, ὅστις ἐξεστράτευσεν ἐκ Κεφαλληνίας, ὡς ἐλέχθη ἤδη, ἀποβιβασθεὶς εἰς Κυλλήνην μετὰ τῶν ἐφ' αὐτὸν ὀπλοφόρων Κεφαλλήνων, οὓς ἐξώπλισεν ἰδίᾳ δαπάνῃ. Ἔλαβε μέρος εἰς τὰς κατ' αὐτὴν μάχας πρωταγωνιστῶν μέχρι τοῦ θανάτου του ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς στρατοπέδοις καὶ ἔχων πάντοτε ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν του Κεφαλλήνας. Ἠρίστευσεν εἰς διαφόρους μάχας δαπανήσας πᾶσαν τὴν περιουσίαν του κατὰ τὸν Ἀγῶνα, καὶ τέλος νοσήσας ἀπεβίωσεν ἐν Ναυπλίῳ κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1825 πένθης, ἀφήσας τὴν χήραν του μεθ' ἑνὸς τέκνου, εἰς εὐς δὲν ἀπενεμήθη οὐδ' ἢ ἐλαχίστη ἀμοιβή.

2—Κων. Μεταξᾶς.— ὄρα Ἰστ. Ἀπομν. αὐτοῦ.

3—Ἀνδρ. Μεταξᾶς ὄρα Ἰστ. Ἀπομν. Κ. Μεταξᾶ.

4—Γεωρ. Φωκάς ὄρ. I. A. K. Μεταξᾶ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΩΝ ΤΗΣ ΕΝ ΛΑΛΑ ΜΑΧΗΣ 22—6—1821

Παναγῆς Μαρκέτος Καλλιακούδης ἱερεὺς, πρακτικὸς καὶ ἰδίως χειρουργός. Ἦτο ἀριστος σκοπευτῆς, καὶ ὅτε ὁ Ἀνδρ. Μεταξᾶς ἐπληρώθη κατὰ τὰς χεῖρας ἐν τῇ μάχῃ, σκοπεύσας ἐφόρευσε τὸν ἐπὶ τινος δένδρου καθήμενον καὶ πυροβολοῦντα κατὰ τοῦ Κεφαλληνιακοῦ στρατοπέδου Τοῦρκον ἀράπην. Ἐνεκα τῶν πρακτικῶν ἰατρικῶν του γνώσεων, ἦτο ὁ μόνος Θεράπων ἱατρὸς, ὅστις ἐθεράπευσεν ἐν Δίβρῃ, ὅπου μετεφέροντο οἱ τραυματῆαι, καὶ τὸν Ἀνδρέαν Μεταξᾶν. Ἀποστρατευθεὶς μετὰ τὸν βαθμὸν τοῦ λοχαγοῦ τῆς Φάλαγγος καὶ παρασημοφορηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου ἐπέστρεψεν εἰς τὴν γενέτειραν καὶ ἀπεβίωσεν ἐν Κάστρῳ εἰς ἡλικίαν 104 ἐτῶν. Τούτου ἔγγονοι εἶναι οἱ

συμπολίται Γεώργιος Μαρκέτος δικηγόρος και Διονύσιος Μαρκέτος, πρώην τελωνειακός υπάλληλος.

2—Κωνσταντίνος Μακρής, Φραγκισκάτος, Γιαννάρος, ἐκ τοῦ παρὰ τὰ Μακρουτικά μικροῦ συνοικισμοῦ Γιαννάτα. Οὗτος μνηθεὶς μετέβη μετ' ἄλλων Πυλαρέων ἅμα τῇ ἐνάξει τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς Κυλλήνην, ὅπου συνενωθεὶς μετὰ τῶν Κεφαλληνιακῶν ὑπὸ τὸν Κ. Μεταξᾶν και Εὐαγγέλην Πανᾶν σωμάτων, μετέσχε τῆς μάχης ταύτης. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Λαλαίων μετέβη εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπόλεως πολεμήσας ὑπὸ τὸν Ὑψηλάντην.

Κατόπιν ἔλαβε μέρος εἰς σειρὰν μαχῶν, καθ' ἃς πολλάκις ἐπληρώθη, ἀφαιρέθωνται κατὰ τὰς χειρουργικὰς ἐπεμβάσεις ἐπὶ τὰ ὀστέων, κατ' αὐτὰς τὰς φράσεις τοῦ πατρὸς μου, υἱοῦ του. Ἔλαβε τὸν βαθμὸν χιλιάρχου τῆς Φάλαγγος, παρασημοφορηθεὶς δὲ διὰ τοῦ μεταλλίου τοῦ Ἀγῶνος, και ἀποστρατευθεὶς ἐγκατεστάθη μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἐν Πάτραις ἔνοα ἔλαβε ἕκτασιν ἐθνικῶν γαιῶν παρὰ τὰ κεραμιδοζάμινα τοῦ Ἐσχατοβουνίου εἰς ἀμοιβὴν τῶν θυσιῶν του. Ἀποθανὼν εἰς βαθὺ γῆρας ἐνεταφιάσθη εἰς τὸ νεκροταφεῖον τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου. Τούτου τέκνα ἦσαν ὁ Γεράσιμος Μακρῆς πατὴρ μου, ὁ Ἀργύριος, ἡ Ὅρσα σύζυγος Καφεντζιπούλου και ἡ Ἀγγελική.

3—Γεράσιμος Ματαράγκας ἐκ τοῦ Προαστείου Ἁγίου Γεωργίου (Κάστρου) οὗτος μετὰ τὴν μάχην τοῦ Λάλα μετέσχε σειρὰς μαχῶν φέρων πολλὰ τραύματα εἰς τὴν συνιτριμμένην ἀριστερὰν χεῖρα. Ἀπεστρατεύθη μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ λοχαγοῦ φέρων και τὸ ἀργυροῦν μέταλλιον τοῦ Ἀγῶνος. Ἐκ τοῦ γάμου του μετὰ τῆς κόρης τοῦ Βασ. Μακρῆ, μεταξὺ πολλῶν τέκνων ἔσχε τὸν γνωστότατον ποιητὴν Παναγιώτην, πατέρα τοῦ ἀειμνήστου φίλου μου ὀποστράτου μοιράρχου και Διηγόρου, Ἀρχιμήδους.

4—Εὐστάθιος Ματαράγκας, ἀδελφὸς τοῦ εἰρημένου. Οὗτος αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἱμπραήμ ἐκρεμάσθη ἐπὶ τῆς Ναναρχίδος.

5—Ζαχαρίας Ματαράγκας, ἀδελφὸς τῶν ἀνωτέρω Γερασίου και Εὐσταθίου, τέκνων τοῦ Ζαχαρῆ Ματαράγκα. Οὗτος κατὰ τὴν ἐν Λάλα μάχην διέσωσε τὸν Ἀνδρέαν Μεταξᾶν φονεύσας διὰ τῆς στάθης Τοῦρμον τινα πρὶν ἢ καταφέρει οὗτος κατ' αὐτοῦ φοβερὸν διὰ τοῦ ξίφους του κτύπημα. Ἐδολοφονήθη ἐπὶ Κυβερνήτου ὑπὸ τῶν Ἀντικαποδιστριακῶν.

6—Νικόλαος Μοντεσάντος ὁ πατὴρ τοῦ ἀειμνήστου Σπυρ. Μοντεσάντου ἢ Μπουλεᾶ, διατελέσαντος ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν βουλευτοῦ Κραναίας.

7—Ὁ ἐκ Σουλίου καταγόμενος Δῆμος Γκιόκας, πατὴρ τοῦ ἀειμνήστου Χρήστου Γκιόκα. Οὗτοι κατὰκουν ἐν τῇ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βύρωνος τῇ κειμένη παρὰ τῷ Βόρτῳ οἰκίᾳ.

8—Ὁ Δῆμος Καγκάδης, ὅστις ἐβύζαξε τὰ τραύματα τοῦ Ἀνδρ. Μεταξᾶ.

9—Ὁ Ἀνδρέας Ἀλοῖσιου Πόγγης.

10—Ὁ Πέτρος Νόμπελης.

11—'Ο Σπ. Καραβίλας άποθανών έν 'Αργοστολίω εις βαθύ γήρας, όπου διετέλεσεν επί πολλά έτη και Συμβολαιογράφος.

12—Σπυρ. Πανᾶς, άρχηγός του σώματος των Κεφαλλήνων έν Στερεᾷ 'Ελλάδι ώς Τοποτηρητής του Κ. Μεταξᾶ.

13—Διονύσιος Φωκάς, Τοποτηρητής του Κ. Μεταξᾶ έν Αιτωλικῷ, όπου έδολοφονήθη υπό των όπαδών του προδότου Βαργακιώτου Σήφα ή Ντόβα.

14—Δανιήλ Πανᾶς εξάδελφος του 'Ηλία Πανᾶ, άριστεύσας εις τās έν 'Ωροπῷ και 'Αθήναις μάχας ώς άρχηγός σώματος Κεφαλλήνων.

15.—'Ηλίας Πανᾶς υίός του Πέτρου Πανᾶ, όστις μετά των άδελφών του Μαρίνου και Παύλου, ώς άνωτέρω έρρέθη, έσωσαν την οικογένειαν Μουρούζη. 'Ο 'Ηλίας Πανᾶς μετά την μάχην του Λάλου μετέσχε σειράς δλης μαχών και κινδύνων. Πρὸς γνώσιν των άγώνων του άγωνιστου τούτου παραπέμπω τους βουλομένους εις τὸ Λεύκωμα τής οικογενείας Πανᾶ, τὸ εκδοθὲν έν 'Αθήναις υπό του έγγόνου τούτου Μενελάου Μιλιτίδου Πανᾶ, έν ᾧ δημοσιεύονται και άποσπάσματα εκ των άπομνημονευμάτων του 'Ηλία Πανᾶ περὶ τε τής μάχης του Λάλου και τής έν γενεί δράσεώς του. Ούτος ήτο άδελφός τής μάμμης μου 'Αννης Πανᾶ.

16.—Μιχαήλ Ποταμιάνος πρωτοπαλλήκαρον του Κ. Μεταξᾶ, πάππος του Γεω. Ποταμιάνου, έφημερίου του έν 'Αθήναις Ναού 'Αγ. Παύλου και του Μιχ. Ποταμιάνου.

(“Ορα 'Απομν. Κ. Μεταξᾶ σελ. 219 στ. 22).

Κατά πληροφορίας των γεροντοτέρων τής Κοινότητος Ζερβάδων τής Σάμης Κεφαλληνίας συμμετέσχον τής έν Λάλω έκστρατείας και οι εξής συγχωριοί των:

- 1) Κοσμᾶς Ζερβός Λιναρδάτος άρχηγός.
- 2) Ζαχαρίας Ζερβός Μικελᾶτος.
- 3) Παναγιῆς Ζερβός Τρεμουντάνης.
- 4) Στυλιανός Ζερβός Τζαναεᾶτος.
- 5) 'Αντώνιος Ζαχαράτος.

Τὰ δλίγιστα ταῦτα δνόματα μετά των συντόμων τούτων βιογραφικῶν σημειώσεων, ήδυνήθην νά συλλέξω, άσχοληθεις κατά τās ημέρας ταύτας, καθ' ἧς πρόκειται περὶ του έορτασμοῦ τής εκατονταετηριδος των τετιμημένων τής έν Λάλω μάχης άγωνιστών, διὸ έπαναλαμβάνω την ώς ειρηται παράκλησιν μου πρὸς τους δυναμένους νά με συνδράμωσι πρὸς συμπλήρωσιν του τιμωτάτου Καταλόγου των έν Λάλω άγωνιστών.

Οὔτω του υπό τους άρχηγούς Κ. Μεταξᾶν και Εὐίγ. Πανᾶν Κεφαλληνιακόν σώμα συμποσούμενον εις 460 άνδρας και φέρον 4 πυροβόλα, τὰ δύο σιδηρᾶ του Πανᾶ, και τὰ δύο πεδινα ἐξ δρειγάλου τὰ όποια ήγόρασεν ὁ Κ. Μεταξᾶς, παρὰ του Κεφαλλήνου πλοίαρχου 'Ιω. Σκουλογένην, έτέθη εις πορείαν την 20 Μαΐου 182! διευθυνόμενον πρὸς την έπαρχίαν Πύργου. Μετ' αὐτῶν συνήνθησαν και περὶ τους 800 ἐξ 'Ηλιδος όπαδοί του Γ. Σίσινη. 'Εν Πύργω συνήντησαν τὸν Νικ. Βλαέτην μετά τινον άλλων όπλαρχηγῶν, μεθ' ὧν συνενωθέντες μετέβησαν εις τὸ χωρίον Στρέφι, όπου παρεμειναν μιαν έβδομάδα, όπως προετοιμασθῶσι, καθόσον πλησιάζοντες τὰ υπό των Λαλιωτών

κατοικούμενα μέρη, εύκολον ἦτο νὰ συναντηθῶσι καὶ συγκρουσθῶσιν. Ὅθεν ὅπως μὴ καταληφθῶσιν ἀνέτοιμοι ἀλλὰ καὶ ὅπως προλάβωσι καὶ πᾶσαν πρόφασιν πρὸς ἀναβολὴν τῆς ἔξορμῆσεώς των, ἐφωδίασαν οἱ Κεφαλλῆνες τοὺς Πελοποννησίους διὰ τροφῶν καὶ πολεμεροδίων, ὧν ἕστεροῦντο οὗτοι. Οὕτω συγκεκροτημένον τὸ στράτευμα ἦτο ἕτοιμον πρὸς πορείαν.

Τὴν 29ην Μαΐου ἀπέσπασαν οἱ Κεφαλλῆνες 25 ὀπλίτας ὑπὸ τὴν ὄδηγιαν τῶν δύο ἀδελφῶν Ἀποστολάτων καὶ τινων Πελοποννησίων, ὡς προφυλακὴν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐκινήθη καὶ τὸ κύριον σῶμα μετὰ τῶν 4 πυροβόλων, μεταφερομένων τῶν μὲν ὄρεχαλικίων ἐπὶ ἡμιόνων, τῶν δὲ μεγάλων σιδηρῶν τοῦ Πανᾶ συρομένων ὑπὸ πλήθους χωρικῶν ἐπὶ τροχῶν. Μετὰ τριῶν ὥρῶν πορείαν εἰς Κεφαλλὴν ἀγγελιοφόρος δρομαίως προσελθὼν ἀναγγέλλει, εἰς τὸ κύριον Σῶμα, ὅτι ἡ προφυλακὴ συνεπλάκη ἤδη μετὰ τῶν Λαλιωτῶν εἰς θέσιν Μποδίνι ἢ Μνήμα τοῦ Μπουτίνη καὶ εἰς τῶν ἀδελφῶν Ἀποστολάτων ἐφρονεῦθη. Ἄμα τῇ ἀναγγελίᾳ ταύτῃ τὸ Σῶμα ἔξορμησεν μετὰ σπουδῆς, μετὰ μίαν ὥραν εὗρίσκετο ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Ἡ μάχη αὕτη ἡ ἐν Μποδίνι, διήρκεσεν ἐπὶ πέντε ὥρας, καθ' ἣν ἐπολέμησαν οἱ Κεφαλλῆνες μετὰ γενναιότητος. Καὶ οἱ Λαλιῶται παρέταξαν κατ' αὐτὴν ἐν ὄλῳ πεζοὺς καὶ ἵππεῖς ὑπὲρ 600, οἱ δὲ Ἕλληνες ἦσαν περὶ τοὺς 900 ἦτοι 200 Κυπαρισιοὶ ὑπὸ τὸν Μέλλιον, 460 τὸ Κεφαλληνιακὸν Σῶμα, καὶ οἱ λοιποὶ Πύργιοι καὶ Ἡλείοι.

Καὶ οἱ Λαλιῶται ἐπολέμησαν γενναίως καὶ μετὰ πείσματος ἐφορμήσαντες πολλάκις κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ βέβροντες, ὅτι οὐδὲν κατώρθουν ὀπισθοχώρησαν. Τότε οἱ Κεφαλλῆνες, διὰ γενικῆς ἐφόδου ἐφορμήσαντες ἐξεδίωξαν τὸν ἐχθρὸν ἐκ τῶν ἐν Μποδίνι ὀχυρωμάτων του, ὅστις ὑπεχώρησεν ἐν τάξει εἰς Λάλα. Καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες ἔσχον 14 νεκροὺς καὶ 18 τραυματίας, οἱ δὲ Λαλιῶται ὑπὲρ τοὺς 70, τῶν πλείστων αὐτῶν πληθύντων διὰ σφαιρῶν τῶν πυροβόλων.

Τὰ ἐν Μποδίνι ὀχυρὰ τὰ καταληφθέντα ὑπὸ τῶν Κεφαλλήνων, συγκροτοῦνται ἐκ σειρᾶς λοφίσκων, κειμένων εἰς δύο καὶ ἡμίσειαν ὥρας ἀνατολικῶς τοῦ Λάλα. παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν ὀπῶν ἀναβρῦζον ἀφθονα ὑπὸ τὰς σκιὰς δάσους πλατάνων ρέοντα ὕδατα.

Κατὰ τὴν πρώτην ταύτην μάχην οἱ Κεφαλλῆνες λαβόντες τὸ βάπτισμα τοῦ πυρὸς ἐνεπλήσθησαν ἐξ ἐνθουσιασμοῦ, οἱ δὲ Λαλιῶται ἐγένοντο σοφώτεροι, διότι πρώτην ἤδη φορὰν κατενόησαν, ὅτι ἔμιλλον εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μάχωνται ἐναντίον γενναίων καὶ ἀξιομάχων πολεμίων.

Μετὰ τὴν μάχην ταύτην μετ' οὐ πολὺ προσῆλθε μετὰ 400Καλαβρυτινῶν καὶ ὁ Π. Φωτῆλας, μετ' ὧν ἐνωθέντες πάντες ἐστρατοπέδευσαν κατὰ τὸ ἐσπέρας εἰς Ποῦσι. Οὕτω καλεῖται σειρά λόφων, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἀπλοῦται πεδιάς, ἀπέναντι δὲ καὶ εἰς τὸ τέρμα ταύτης εἰς ἀπέστασιν ὥρας περιπτύκειται ἡ πόλις τοῦ Λάλα.

Περὶ τοὺς λόφους λοιπὸν τούτους στρατοπεδεύσαντες οἱ Κεφαλλῆνες εὗρον ἐκεῖ τοὺς Γοργυνίους (Καρυτινοὺς) ὑπὸ τοὺς ἀρχηγούς Γ. Πλαπούταν καὶ Λ. Δεληγιάννην καὶ τοὺς Ὀλυμπίους ὑπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς Ζαφειροπούλους. Πρὸς ἐκφόβισιν δὲ τῶν Λαλιωτῶν ἀνήγγελλαν τὴν ἀφιξίν των διὰ τριπλῆς πυροκροτήσεως τῶν τε πυροβόλων καὶ τουφεκίων, εἰς ἃς ἀπήντησαν οἱ ἀλαλαγμοὶ τῶν γυναικῶν καὶ παιδίων αὐτῶν.

Τὴν 30 Μαΐου προσήλθε καὶ ἠνώθη μετὰ τῶν Κεφαλλήνων ὁ Ζακύνθιος Διον. Σεμπρικὸς μετὰ 23 συμπολιτῶν του, τοὺς ὁποίους ὑπεδέχθησαν ἀδελφικῶς εἰς τὰ ὄχυρῶματά των.

Ὁχυρωθὲν ἐπὶ τῶν εἰς Ποῦσιλόφων, τὸ σῶμα τοῦτο τῶν Κεφαλλήνων διεκρίνετο τῶν ἄλλων Πελοποννησιακῶν σωμάτων διὰ τῆς ὅλης στρατιωτικῆς τάξεώς του. Οὕτως ἐκάστην πρωΐαν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἤχουν τὰ τύπανα καὶ ἐρρέπτετο εἰς κανονιοβολισμὸς ὅτε ἐπετρέπετο ἡ συγκοινωνία καὶ ἡ ἔξοδος ἐκ τῶν ὄχυρωμάτων, τῶν ὀπλιτῶν, ἀπαγορευομένου ἀσθηρότατα τούτου διαρκούσης τῆς νυκτὸς· ἐπίσης σκοποὶ τοποθετημένοι ἀπηγόρευον κατὰ τὴν ἡμέραν τὴν συρροὴν ὀπλιτῶν ἐκ τῶν ἄλλων σωμάτων εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Κεφαλλήνων μετὰ τὴν δύσιν ἐπίσης τοῦ ἡλίου δι' ἐνὸς πάλιν κανονιοβολισμοῦ καὶ διὰ κρούσεως τῶν τυμπάνων ἤξυρον οἱ ὀπλιταὶ Κεφαλλῆνες, ὅτι ἔπρατε νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ ὄχυρῶματά των. Ἐκάστην δὲ νύκτα εἰς ἐν τῶν ἀρχηγῶν Κεφαλλήνων κατὰ σειρὰν ἐνήργει ἔφοδον περὶ τὰ ὄχυρῶματα πρὸς βεβαίωσιν τῆς τηρήσεως τῆς τάξεως.

Τὰ αὐστηρὰ ταῦτα στρατιωτικὰ μέτρα ἐνέπνεον εἰς πάντας τὸν σεβισμὸν καὶ ἐδραίωναν τὴν ἐπὶ τὴν νικῆν πεποιθῆσιν μετὰ δὲ τὸν τουφεκισμὸν Πυργίου τινὸς καταδότου ὅστις εἰσερχόμενος λάθρα εἰς τὸ στρατόπεδόν του, κείμενον παρὰ τὰ ὄχυρὰ τῶν Κεφαλλήνων, διεκρίνου τὴν ἐπιούσαν εἰς τὸν ἐχθρὸν τὰς παρατηρήσεις τῆς κατασκοπείας του, ἢ πειθαρχία ἦτο ἀκλόνητος.

Συμβουλίου γενομένου μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τῶν Κεφαλλήνων καὶ τῶν Πελοποννησίων, ἀπεφασίσθη ὅπως μέχρι οὗ ἐτοιμασθῶσιν οἱ Πελοποννήσιοι προκαλέσωσιν οἱ Κεφαλλῆνες δοκιμαστικῶς τοὺς Λαλιώτας εἰς ἀψιμαχίας.

Ὅθεν δις κατήλθον οἱ Κεφαλλῆνες εἰς τὴν πεδιάδα εἰς πρόκλησιν ἄλλ' ὁ ἐχθρὸς δὲν ἀπήντησεν.

Τὴν σιωπὴν ταύτην τῶν Λαλιωτῶν ἀπέδιδον οἱ στρατιῶται εἰς τὴν συνεπεία τῆς ἀδυναμίας των ἐπιθυμίαν αὐτῶν, ὅπως παραδοθῶσι, διὸ ὑπεχρέωσαν τοὺς ἀρχηγοὺς των, ἵνα πέμψωσιν αὐτοῖς σχετικὰς προτάσεις.

Ὅθεν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Κεφαλλήνων καὶ Ζακυνθίων ἀπέστειλαν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Λαλιωτῶν, δι' ἧς προτείνουσιν αὐτοῖς νὰ ἐγκαταλείψουν τὸν τόπον, ἐὰν δέχωνται εἰρηνικῶς καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ ν' ἀπέλθουν.

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὑπέγραψαν κατὰ σειρὰν οἱ ἐξῆς: Κων. Μεταξᾶς, Γερ. Φωκᾶς, Ἄνδρ. Μεταξᾶς, Εὐαγγέλης Πανᾶς, Διον. Σεμπρικὸς, Παν, Στρούτζας, ὡς ἀρχηγοὶ τῶν Κεφαλλήνων καὶ Ζακυνθίων.

Ἐν τούτοις τὴν ἐν λόγῳ ἐπιστολὴν παρέλαβε παρὰ τῶν Λαλιωτῶν ὁ Ἰουσοῦφ Πασᾶς καὶ παρέδωσε πρὸς τὸν ἐν Πάτραις Πρόξενον τῆς Ἀγγλίας παραπονούμενος κατὰ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως. Οὗτος δὲ διεβίβασε ταύτην πρὸς τὸν Ἀρμοστὴν τῆς Ἐπιτανήσου περὶ ἧς ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω, καὶ συνεπεία τῆς ὁποίας ἡ Ἰόνιος Κυβέρνησις ἐξέδωκε τὴν ὑπ' ἀριθ. 185 προκήρυξιν δι' ἧς ἀπεκηρύχθησαν οἱ ὑπογράψαντες καὶ κατεδικάσθησαν εἰς ἀειφυγίαν καὶ δήμευσιν τῶν περιουσιῶν των.

Τὴν εἰρημνὴν ἐπιστολὴν ἐκόμισε πρὸς τοὺς Λαλιώτας τὴν 2 Ἰουνίου ὁ ἐξ Ἀργοστολλοῦ νέος, τολμηρὸς καὶ γενναῖος Παναγῆς Μεσομάρης, κρατῶν λευκὴν σημαίαν.

Ταύτης παραλαβόντες οἱ ἐν Λάλῃ ἀγάδες ἀπήντησαν δι' ἐπιστολῆς δι' ἱππέως Τούρκου σταλείνης καὶ κρατοῦντος πρασίην σημαίαν, καλουμένου δὲ Μπεϊκού Κεχαγιᾶ.

Ἐν αὐτῇ ἀνεσκεύαζον οὗτοι πάντα τὰ ἐπιχειρήματα τῶν Κεφαλλήνων καὶ ἤρουντο νὰ δεχθῶσι τὰς προτάσεις αὐτῶν. Διὸ ἤρχισαν αἱ πρὸς στιγμὴν διακοπεῖσαι ἐχθροπραξίαι, καθ' ἃς ἔλαβον χώραν εἰς τὴν μεταξὺ Ποῦσι καὶ Λάλα πεδιάδα δύο ἀψιμαχίαι, ὑποχωρήσαντος τοῦ ἐχθροῦ ἀνευ ἄλλου ἀποτελέσματος.

Ὁθεν συμβουλίου γενομένου μεταξὺ τῶν διαφορῶν ἀρχηγῶν ἀπεφασίσθη, ἵνα ὁ μὲν Πλαπούτας μετὰ τῶν Καρυνῶν καὶ Ὀλυμπίων καταλάβωσι διὰ νυκτὸς τὰ νῦτα τῶν Λαλιωτῶν πλησίον τῆς συνοικίας Μπαστηρᾶ. οἱ δὲ Κεφαλλῆνες μετὰ τῶν Ἡλείων ὀρμηθῶσι κατὰ μέτωπον διὰ τῆς πεδιάδος. Ἄλλὰ τὸ σχέδιον τοῦτο τεθὲν εἰς ἐνέργειαν ἀπέτυχε, τῶν Καρυνῶν καὶ Ὀλυμπίων τραπέντων εἰς φυγὴν, ἅμα ὡς ἐπετέθη κατ' αὐτῶν ἡλὲξ ἕκατόν ἱππέων Λαλιωτῶν, συμπαρασυρόντων τῶν Καρυνῶν καὶ τὸν ἀρχηγόν των Πλαπούταν, ὅστις καὶ καθὸ σωματώδης, ἔκ τε τῆς θλίψεως καὶ τῶν κόπων καὶ τῆς ὑπερβολικῆς θερμότητος ἐξέπνευσε, συνεπεῖα συμφορήσεως, ἐπὶ τοῦ αἵσιου τῆς μάχης. Τὸν νεκρὸν τοῦ Πλαπούτα διέσωσεν ὁ συγγενὴς του Πανουργιάς Ἡλιόπουλος.

Διὸ ἐνθαρρυσθέντες οἱ Λαλιῶται ἐκ τῆς ἀνεπίστου ταύτης κατὰ τοῦ Πλαπούτα ἐπιτυχίας, ἐπετέθησαν μετὰ μεγάλης ὀρμῆς κατὰ τῶν Κεφαλλήνων, ἀλλ' οὐδὲν κατορθώσαντες ἐπέστρεψαν εἰς Λάλα μετὰ μεγάλων ἀπωλειῶν. Διὸ ἐξήτησαν ἐπικουρίας ἐκ Πατρῶν, ὅθεν ἐξεκίνησεν ὁ Ἰουσοῦφ Πασᾶς μετὰ ἐξακοσίων Ἀλβανῶν πεζῶν καὶ τριακοσίων ἱππέων. Ἐνεκα τοῦ ἐπαμειλυντοῦ νέου κινδύνου τούτου, οἱ Κεφαλλῆνες ἀχύρῳσαν ἀσφαλέστερον τὴν εἰς Ποῦσι θέσιν των, ἀνύψωσαν τὰ προχώματα καὶ ἐτοποθέτησαν κατὰ μέτωπον τὰ δύο σιδηρᾶ κανόνια τὰ ὅποια διηθύθουν ὁ Εὐαγγέλης Πανᾶς, μετὰ τῶν ὑφ' αὐτὸν ναυτῶν, καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ στρατοπέδου τὰ δύο ὄρεχάκινα, τὰ ὅποια διηθύθουν οἱ Λυκαοδόπουλος καὶ Καλιγᾶς, οἱ δὲ Κ. Μεταξᾶς, Ἄνδρ. Μεταξᾶς καὶ Διον. Σεμπρικὸς καὶ λοιποὶ ἀνέλαβον τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἄλλων τοῦ στρατοπέδου θέσεων.

Ἐν τούτοις ἡ ὑπὸ τὸν Ἰουσοῦφ δύναμις αὕτη κατέφθασεν ἤδη πρὸ τῶν πρὸ τοῦ Ἑλλ. στρατοπέδου λόφων τὸ ἀπόγευμα τῆς 20 Ἰουνίου. Τὴν εἰς Λάλα εἴσοδον τούτων καίτοι ἀπεπειράθησαν οἱ Ἑλλῆνες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐμποδίσωσιν. Διὸ γενομένου πολεμικοῦ συμβουλίου, οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἐπρότειναν τὴν εἰς Δίβρην μεταφορὰν τοῦ στρατοπέδου, ἀλλ' οἱ Κεφαλλῆνες ἐπέμειναν νὰ μείνωσιν εἰς τὰς θέσεις των καὶ νὰ ζητήσωσιν ἐνισχύσεις παρὰ τῆς ἐν Καλτεζαῖς ἑδρευούσης Γερουσίας τῆς Πελοποννήσου. Διὸ ἀπεστάλη ἐκεῖ ὁ Κωνστ. Μεταξᾶς τὴν 21ην Ἰουνίου. Ἄλλ' ὁ Ἰουσοῦφ πασᾶς προβλέπων ταῦτα ἀπεφάσισε πρὶν ἢ ἀποκλεισθῆ εἰς Λάλα ὑπὸ ὑπερέτερων Ἑλληνικῶν δυνάμεων, νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ διαλύων τὸ στρατόπεδον αὐτῶν νὰ διαφύγῃ μετὰ τῶν Λαλαίων καὶ γυναικοπαίδων αὐτῶν εἰς Πάτρας. Ὁθεν τὴν 22αν Ἰουνίου πρὸς τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου τεθεῖς ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ διέταξε τὴν ἐπίθεσιν. Εὐρισκόμεθα ἤδη πρὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς θεάματος τῆς ἐν Λάλα μάχης, καθ' ἣν ἐξετυλίχθησαν σκηναὶ ἐπικοῦ μεγαλείου, διὸ δίδομεν τὸν λόγον εἰς τὸν Ἠλίαν Πανᾶν, ὅστις πρωταγωνιστήσας κατ' αὐτὴν καὶ καθ' ὅλον τὸν Ἀγῶνα, συνέγραψε δύο διεξοδικὰ τεύχη περὶ τούτου, ἐν οἷς ἀφηγγεῖται λεπτομερῶς ὅπου ἔλαβεν

ἐνεργὸν μέρος. Τούτων ἐκ τοῦ πρώτου ἀποσπῶμεν τὸ μέρος τὸ σχετιζόμενον πρὸς τὸ θέμα ἡμῶν. (1)

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΛΑΛΑ

«.....:Οἱ Λαλαῖοι μετὰ τῆς ἐπικουρίας των—ἐπὶ κεφαλῆς ὄλων ἦτο δ' Ἰουσοῦφ Πασᾶς—ἐπέπεσαν, λοιπόν, μὲ πολλὴν δόρμην καὶ μὲ ἐκείνο τὸ τούρκικον ἀγέρωχον κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν ὄπλων, καὶ μάλιστα κατὰ τῶν Ἑπτανήσιων λεγομένων Φράγκων, ἀλλ' ἀφοῦ τοὺς ἄφησαν νὰ πλησιάσουν ἀρκετὰ καλὰ, τοὺς ἄρχισαν διὰ τῶν πυροβόλων καὶ τοῦ ντουφεκίου, ὅπου τοὺς ὑπεχρέωσαν νὰ δπισθοχωρήσουν, τέλος πάντων διὰ δεκατέσσαρας ὥρας ὕλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἠκολούθησεν ὁ πόλεμος τρομερὸς καὶ αἱματώδης. Μὲ δλας τὰς τολμηρὰς καὶ ἐπικινδύνους ἐπιθέσεις ὅπου ὁ Τουρκικὸς στρατὸς ἔκαμε κατὰ τῶν Ἑπτανήσιων (2) δὲν ἠδυνήθη νὰ τοὺς σείσῃ ἀπὸ τὴν ὁποίαν κατεῖχον θέσιν των, τὴν δὲ μεσημβρίαν ἔκαμεν μιαν ἀπελπιστικὴν ἐπίθεσιν ὄλων σχεδὸν τὸ Τουρκικὸν Σῶμα καὶ τοὺς ἀφήρσε δύο πυροβόλα, τότε οἱ Ἑπτανήσιοι ἀπεφάσισαν καὶ μὲ αὐτὴν τὴν παντελῆ καταστροφὴν των νὰ τὰ ἀνακτῆσουν, ὅπως καὶ ἔγινε, καὶ οἱ Ἑπτανήσιοι μὲ μεγάλην των ζήμιαν, ἀλλὰ τὰ ἀνέκτησαν καὶ τὰ ἐπανάφεραν εἰς τὰ ὄχυρά των, ὅπου τὰ εἶχον τοποθετήσει προηγουμένως. Ἐκτὸς ὅπου ἀνέκτησαν ἐκ νέου τὰ πυροβόλα ὅπου τοὺς εἶχον ἀφαιρέσει οἱ Τούρκοι, ἀλλὰ ὁ Καπετὰν Ἀθανάσης ὁ Χέλμης ἔλαβε μὲ μεγάλον κίνδυνον τῆς ζωῆς του τὴν Σημαίαν τοῦ Ἰουσοῦφ Πασσᾶ, ἀνεκτίμητον Σημαίαν, τὴν ὁποίαν ἐχάρισεν εἰς τὸν Κ. Γεώργιον Σισίνην, ἀρχηγὸν τοῦ τόπου. Εἰς τὴν ἀπόφασίν του ταύτην ὁ Κ. Χέλμης ἐνατακαματιάθη ἀπὸ πληγᾶς. Εἰς τὴν περιστάσιν ταύτην ἐπληρώθη συγχρόνως τὴν περῶταν καὶ ὁ Κ. Ἀνδρέας Μεταξᾶς εἰς τὰς δύο χεῖρας ὡς ἐσκόπευε καθ' ἑνὸς Τούρκου, τὸν ὅποιον ἀμέσως ἐπεριποιήθησαν καὶ ἔθεσαν εἰς μιαν θέσιν ὀλίγον μακρὰν τῆς μάχης, ἕως οὐ λάβῃ τέλος ἡ μάχη καὶ ἰὸν μεταφέρουν εἰς Αἰθρην, ὡς καὶ ἔγινεν, διότι εἶχον καὶ ἱατρὸν μαζὺν, ἰὸν χειροῦρον Παπακαλιακούσσην. (3) Ὀλίγον ἐπληρώθη καὶ ὁ Κ. Εὐαγγέλης Πανᾶς εἰς τὴν κεφαλὴν του, ἀλλ' ἄσημάντως καὶ ἀκινδύνως, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐδιεύθυνε μέχρι τέλους τὴν μάχην καὶ ἐμψύχωνε μὲ τὸ παράδειγμα τῆς γενναιότητος του καὶ τῆς καρτερίας τοὺς ὑπ' αὐτὸν, καὶ μάλιστα ὁ Κ. Φωτήλας, ὅστις παρευρέθη μὲ τὸ σῶμα του ἐκεῖ παρῶν ἔγραψεν εἰς τὴν Γερουσίαν, ὅτι ὁ νικητὴς καὶ σωτήρης τῆς μάχης ταύτης εἶναι ὁ Εὐαγγέλης Πανᾶς καὶ εἰς αὐτὸν καὶ μόνον ἀνήκει ἡ πρωτοβουλία τῆς καλῆς καὶ ἐνδόξου ἐκβάσεώς της.

Ἀποπερατωθεῖσης τῆς μάχης ταύτης, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου οἱ Τούρκοι ἐπέστρεψαν κακῶς νακοῦ εἰς τὴν πόλιν των (Λάλα), διότι εἶχον πληθὺς φονευμένους καὶ πληγωμένους, ὥστε ἀνεστατώθῃ ὅλος ὁ λαὸς, γυναῖκες καὶ παῖδες διότι ἤλπιζον ὅτι θὰ φέρουν αἰχμαλώτους τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀντὶ τούτου ἐπέστρεψαν αὐτοὶ εἰς τὰς οἰκίας των κατεστραμμένοι· ὥστε ἀπεφάσισαν ν' ἀναχωρήσουν τὴν αὐτὴν νύκτα, ὡς καὶ ἔγινεν: Τότε καὶ ὁ Ἰουσοῦφ Πασᾶς ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Πάτρας. Οὗτοι λοιπὸν ἔλαβον τὰς οἰκονεμίας των καὶ ἀνεχώρησαν. Τότε ἀμφότεροι οἱ στρατοὶ ἐκυριεύθησαν ἀπὸ φόβου ἔνεκα τῆς μεγάλης σφαγῆς ὅπου ἔγινε, τὴν ὁποίαν κατὰ πρῶτην φορὰν εἶδον καὶ ὁ μὲν μετέβη εἰς Πάτρας ὁ δὲ εἰς Αἰθρην καὶ ἀλλαχοῦ εἰς τὰς ἐπαρχίας των. Προχωροῦσης τῆς ἡμέρας ἐπληροφορήθη-

Σημ. (1) Ὁ ἐπιθυμῶν νὰ μάθῃ περὶ τῆς δράσεως κατὰ τὴν μάχην ταύτην καὶ τῶν Πελοποννησιακῶν σωμάτων ἄς καταφύγῃ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ζακυνθίου ἱστορικοῦ Π. Χιώτη

A. M.

(2) Σημ. Πλὴν τῶν Κεφαλλήνων καὶ Ζακυνθίων, δὲν ἦσαν ἄλλοι Ἑπτανήσιοι ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ

A. M.

(3) Σημ. Πρόκειται περὶ τοῦ ἱερέως Παν. Μαρκέτου Καλλιμαοῦδι, περὶ οὗ τὰ δέοντα γράφομεν ἀνωτέρω.

A. M.

σαν τὰ πλησίον ἐκεῖ χωριά, ὅτε οἱ Τούρκοι διὰ νυκτὸς ἀνεχώρησαν ἀπὸ τῆς μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των. Ὁρμησαν ὅθεν καὶ εἰσῆλθον ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ ὅτε παρῆ-
τησαν οἱ Τούρκοι ἐντὸς τῶν οἰκιῶν των τὰ ἐπὶ τῶν καὶ ἐπυρπόλησαν πολλὰς
τῶν οἰκιῶν. Οἱ πληγωμένοι ἀπὸ τὴν Δίβρην, τῶν Ἑπτανησίων, μετέβησαν εἰς Καλάμας, οἱ
δὲ ὕγεις μετέβησαν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπόλεως, προσκολληθέντες εἰς τὸν περιγρηπυ
Ἑψηλάντην. ὅπου ἦτο ὑπάσπιστος αὐτοῦ δ κ. Παναγῆς Ὁρφανὸς, ὅπου ἐθρίσκοντο ἐκεῖ καὶ
τινες ἀλλοί...>

Κατὰ τὴν μάχην ταύτην διαρκέσασαν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου τῆς
22 Ἰουνίου 1821, ἐπὶ 14 ὥρας ἐφρονεῦθησαν ἐκ μὲν τῶν Κεφαλλήνων 22 ἐκ δὲ τῶν Ζακυν-
θίων 2 καὶ ἐκ τῶν Πελοποννησίων πλέον τῶν 80, ἐπληρώθησαν δὲ 18 Κεφαλλῆνες καὶ εἰς
τῶν Ἀρχηγῶν, δ Ἄνδρέας Μεταξᾶς καὶ Ζακύνθιος Δ. Σεμπρικὸς. Ὁ Κ. Κωνσταντῖνος Με-
ταξᾶς μεταβὰς εἰς Στεμνίτσην τὴν 21 Ἰουνίου ὅπου ἤδρευεν ἡ Γερουσία τῆς Πελοποννήσου
ὅπως ζητήσῃ ἐπικουρίαν, δὲν ἦτο παρῶν κατὰ τὴν μάχην ταύτην, ἐπέστρεψε δ' εἰς Λάλα
κατὰ τὸ ἑσπέρας τῆς 22ας Ἰουνίου μετὰ τοῦ ἐπικουρικοῦ σώματος, ὅτε δὲ πόλεμος εἶχεν ἤδη
παύσει, (δρα Ἀπομν. Κ. Μεταξᾶ σελ. 40 στ. 18).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οὕτως ἔληξεν ἡ περὶ τὸ Λάλα περιλάλητος καταστάσα αὕτη μάχη, οὐ-
χί τόσοσιν διὰ τὰς παραταχθείσας ἐκατέρωθεν δυνάμεις ὅσον διὰ τὴν αἰσίαν
ἐπίδρασιν ἦν ἔσχεν αὕτη ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ τῶν Πελοποννησίων καὶ συνεπῶς
ἐπὶ τῶν τυχῶν τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὴν χερσόνησον τοῦ Πέ-
λοπος. Καθόσον οἱ Λαλιῶται, οἱ τρομερώτεροι τῶν Τούρκων, ἐτρομοκράτου
τοὺς κατοίκους ταύτης κατακαίοντες πόλεις καὶ χωριά, ὑπ' οὐδενὸς ἀνα-
χαιτιζόμενοι. Τὸ σῶμα τοῦτο τῶν Κεφαλλήνων ἐνέπλησε θάρρους τοὺς χω-
ρικοὺς τῶν περὶ τὸ Λάλα Ἐπαρχιῶν, κατανικῆσαν τοὺς ἐμπειροπολέμους
καὶ ἀνδρείους τούτους πολεμοχαρεῖς Ἀλβανούς, οἵτινες ἠττηθέντες τὸ πρῶ-
τον εἰς Μποδίνη, κατόπιν δ' εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Λάλα, μεθ' ὅλας τὰς ἀξιο-
μάχους ἄς παρέταξαν δυνάμεις, ἠναγκάσθησαν ἐγκαταλιπόντες τὰς ἐστίας
των νά καταφύγωσι μετὰ τοῦ Ἰουσοῦφ Πασᾶ κατησχυμένοι εἰς Πάτρας
διὰ τὴν σωτηρίαν των.

Πρὸς τοὺς γενναίους λοιπὸν τούτους τῆς Πατρίδος προμάχους, πρὸς
τοὺς ἀκαταδαμάστους λέοντας, πρὸς τοὺς μεγαθύμους τούτους ἡρώας Κεφαλ-
λήνας, ἡ Πατρίς καὶ ἰδία ἡ Γενέτειρα σεμνυνομένη ἐπ' αὐτοῖς ἀναπέμπει
μυριόστομον λαχὴν διατρανοῦσα τὴν αἰτίδιον εὐγνωμοσύνην τῆς.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΣΤΟΥΣ ΗΡΩΑΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΑΣ ΤΗΣ ΕΝ ΛΑΛΑ ΜΑΧΗΣ

1

Ἄπ' τοῦ Αἴνου τις βουνοκορφές σας, Τουρκομάχοι,
'στοῦ Λάλα ἀστράψετε μ' ὄρη τὴν ἄγρια μάχη,
κί' ἐκεῖ, ποῦ τὸ μισὸ ἐκυμάτιζε Φεγγάρι,
ἔλαμψε τοῦ Σταυροῦ μας, π' ἀνυψώσ'τε, ἡ Χάρη.

2

Τοῦ Αἴνου χρυσὴ λεβεντουριὰ,
'κεῖ ποῦ τοῦ Λάλα οἱ λύκοι,
θροναῖστε μὲ τὴ Λευτεριὰ
τὴν Ἄπτερη τὴ Νίκη.

3

Πρῶτοι 'στοῦ Λάλα ὠρῆστε τὰ στουρνάρια
'στὸν ἄγριο τῆς Πατριδᾶς τὸ βυθὸν,
κί' ὑψώστε ἐκεῖ τῆς Λευτεριᾶς βωμὸ
Κεφαλλονίτικα λιοντάρια

4

'Στοῦ Λάλα πᾶνω τὸ ματοβαμμένο χῶμα
ἀητοὶ, π' ὠρῆστε 'στῆς Πατριδᾶς τὴ φωνή,
καὶ μὲ τ' ἄλλα μαζὺ τὰ παλληκάρια
Ναὸ 'στὴ Λευτεριὰ—τῆς Μούσας τάγιο στίμα
Σ ε ἰ ς 'στὴν ἔνδοξη ὑψώστε γῆ του—Σᾶς ὑμνεῖ,
'πᾶνω 'στ' Ἀλβανοτούρκικα κουφάρια.

5

Τοῦ ψηλοῦ τοῦ Αἴνου λιοντάρια ξιφαιρία
μὲ τὸ πρῶτο π' ὠρῆστε Ἄπτερο,
πᾶνω ἀπ' τὸ Λάλα ἐδιώχτε τὸν ἐχθρὸ
κί' ἡ Δόξα σας ξεάστραψε μὲ χρυσαστέρια.

ΕΠΙΝΙΚΙΟΣ ΥΜΝΟΣ

ΣΤΙΣ ΙΕΡΕΣ ΣΚΙΕΣ ΤΩΝ ΕΝ ΛΑΛΑ ΑΓΩΓΙΣΜΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΩΝ

1

Έχθυηστε ἄν λιοντάρια
'στῆς Πατρίδας τὰ δεινὰ,
πάνω σ' ἄγρια τὰ στουρνάρια,
μέσ' στοῦ Λάλα τὰ βουνά.

2

Ποιὸς ἐμπόρειε νὰ κρατήση,
'στὴν δρμὴ σας νὰ σταθῆ,
ποιὸς μπορούσε νὰ χτυπήση
τὸ δικό σας τὸ σπαθί;

3

Ποιοῦ Λαλιώτη τὸ ντουφέκι,
'στὸ ντουφέκι σας θὰ βγῆ,
ποῦ βροντούσε ἀστροπελέκι,
κι' ἔτρεμε τοῦ Λάλα ἡ γῆ;

4

Μπρὸς 'στὴν πύρινη ρομφαία
ἐλουφάξαν τὰ σκυλιά·
πῆρε ὁ Χέλμης τὴ Σημαία
ἀπ' τοῦ 'Ιουσούφ τὴν ἀγκαλιά.

5

Κι' ὄλο τ' ἄγριο τὸ λεφοῦσι,
πούχ' ἐκεῖ ἡ 'Αρβανιτιά,
γίνηκε καπνὸς στὸ Πούσι,
ποῦ ξερνούσε τὴ φωτιά.

6

Καὶ ξαστράφτει 'ματωμένη,
μέ τὴ φοβερὴ θωριά,
μὲ τίς φλόγες τῆς ζωσμένη,
μ' ἄγριο βλέμμα ἡ Λευτεριά.

7

Χαίρετε ἥρωες Σᾶς ὕμνοῦμε
γύρω στὸ σεπτὸ βωμὸ
καὶ τὰ χέρια μας χτυποῦμε
μ' ἕνα δλόθερο παλιμό.

8

Ποῦ πετᾶ στὰ οὐράνια τόξα
στὴ γιορτὴ σας τὴν ἱερή,
ποῦ ἡ Πατρίδα μὲ τὴ Δόξα
τὸ στεφάνι σᾶς φορεῖ.

ΥΜΝΟΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΟΣ

ΣΤΙΣ ΙΕΡΕΣ ΣΚΙΕΣ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ ΤΟΥ ΕΙΚΟΣΙΕΝΝΑ

1

Ἄθάνatoi ἥρωες, Τουρκομάχοι
αἰώνιοι ἀντίλαλοι ξυπνοῦνε
ἴστο κῦμα, ἴστο βυυνὸ, ἴστη ράχη
καὶ τὴν ἀντριὰ σὰς τραγουδοῦνε

2

Ἡ Δόξα σὰς, π' ἀντιβοῖζει
καὶ κρυφὲς φλόγες μᾶς ἀνάφτει.
κι' ἄγιους παλμοὺς μᾶς πλημμυρίζει
σᾶν Ἥλιος πάντα θὰ εἰστροφῆ.

3

Κι' ἂν ψιθυρίζετε φοβέρες
καὶ πάλλετε ἴσᾶν μιὰ ρομφαία,
ἴστης Ἰωνίας τοὺς αἰθέρες
τὴ φοβερὴ σὰς τὴ Σημαία.

4

ἜΩ Πρόγονοι μας ξακουσμένοι,
πάλι ἡ φωνὴ σὰς, θᾶρτη μέρα,
ποῦ θ' ἀκουστῆ ἴστην Οἰκουμένη,
—ἔλα δικὰ μας—πέρα ὡς πέρα...

5

Σεπτοὶ Πατέρες δὲν ἐρχοῦμε
τὴν ἱερὴ μας ἀρρεβῶνα...
Τ' ἄξια σὰς τὰ παιδιὰ θὰ βγοῦμε
καὶ πάλι στὸ Μεγάλο Ἄγωνα.

6

Καὶ τὰ ὄνειρά μας θὰ χαροῦμε
τότε περὶὰ μ' ἔλη τους τὴ Χάρη
ἴπάνω ἴστην Ἐκκλησιὰ ἴσᾶν ἴδοῦμε
τὸ Σταυρὸ κι' ἔχι τὸ Φεγγάρι!...

7

Γονιοὶ σεπτοὶ ψηλὰ ἴστά οὐράνια
πάνω ἀπ' τὸ Πάνθεο τὸ περὶ ὄραιο
μ' ἀγῆπη καὶ μὲ περηφάνια
ἴστο ἱερό σὰς τώρα Ἰωβιλαίο.

8

Κυττᾶτ' ἐδῶ, ποῦ ἀγαπημένα
μὲ νοῦ ψηλὰ καὶ μὲ καρδιά,
μέσ' στ' ὄνειρό σὰς βαπτισμένα
Σᾶς ἴμνοῦμε ἔλα τὰ παιδιὰ.

Υ Μ Ν Ο Σ

Π Ρ Ο Σ Τ Η Ν Κ Ε Φ Α Λ Λ Η Ν Ι Α Ν

Ἐπιγραφή στὸ κατάστημα τῆς Ἀδελφότητος τῶν Κεραλλήνων ἐν Πειραιεὶ τῇ 20(10)909 ἢ ἑξαετείῳ ἑορτῇ τοῦ ἀροστάτου τῆς Κεραλληνίας Ἀγίου Σερασίμου.

I

Σειρῆνες ἀηδονόφωνες ποῦ γλυκοτραγουδάτε,
 κι' ἀπλώνετε τὰ δίχτυα σας ἐκεῖ ποῦ κολυμβάτε,
 Μάγισσες μὲ τὰ ξόρκια σας καὶ τὰ κριφὰ βοτάνια,
 π' ἀνοίγονται στὰ μάγια σας τὰ τρίσβαθα ἐπουράνια,
 Νεράιδες ὠρησοτάλαχτες μὲ τὰ περίσσια κάλλη
 ἔλατ' ἐδῶ τριγύρω μου σὲ μιά γιορτὴ μεγάλη
 καὶ δότε μου τὰ δίχτυα σας νὰ ρίξω νὰ ψαρεύω,
 τὰ μυστικά τῆς τέχνης σας νὰ μίθω νὰ μαγεύω,
 καὶ σεῖς μὲ τοὺς γλυκοὺς σκοποὺς γλυκόφωνες παρθένες,
 ποῦ παίζετε στὰ κύματα,— ὦ νιὲς ἀφροπλάσμενες
 δανεῖστε μου τὴν τέχνη σας νὰ γλυκοτραγουδήσω—
 καὶ στὴ γιορτὴ τῆς Μάννας μου ψηλὸ σκοπὸ ν' ἀρχίσω.
 Ὅλογυρὰ μου τρέξετε πιαστήτες χέρι—χέρι
 καὶ φτερωτὲς χορέψετε σὰν τὸ δροσάτο ἀγέρι.
 Ποιὰ Μάννα καὶ ποιὰ Ρήγισσα σκορπᾶει στὴν Οἰκουμένη
 τόση ὠμορφιὰ καὶ λεβεντιὰ κι' ἀθάνατη ἀπομένει
 καὶ δὲ στερεύει ὁ κόρφος τῆς, μὰ δίνει στὰ παιδιὰ τῆς
 τὴν τόση φρονιμάδα τῆς, τὴν τόση λεβεντιὰ τῆς;
 Ποῦθε ν' ἀρχίσω, Ρήγισσα, νὰ ψάλλω τὴν ἀνδρεία σου
 ποῦ σὰν λιοντάρια ἐτρέχανε στίς μάχες τὰ παιδιὰ σου;
 Λεβέντες ἔστειλες πολλοὺς καὶ τότε ποῦ ἡ Ἑλένη ⁽¹⁾
 μὲ Τρωαδίτες ἔφρευγε σ' ἀγᾶλλη ἐρωτευμένη.
 Σὺ γέννησες ⁽²⁾ τὸν νικητὴ τῆς Τροίας, ποῦ τὰ δεινὰ του
 ἔπλεξαν φωτιστέφανο τριγύρω σ' ὄνομά του.
 Τὸ μέτωπό σου ἐστόλισαν μὲ δάφνινα κλωνάρια
 ποῦ οἱ Πλαταιεῖς ⁽³⁾ ἀνθίσανε, διακόσια παληκάρια,
 Σὺ τοῦ Σταυροῦ στὸν κόρφο σου δέχτημες τίς ἀρμάδες
 πῶπνιξαν ὅλη τὴ Τουρκιὰ κοντὰ στίς Ἐχινάδες, ⁽⁴⁾
 Κι' ὅποτε νέους δαίμονες ἀήμερη ἡ Τουρκία,
 ὡσὰν τὸν Ἄδη ἐξέργασε, ἔτρεξες Μάννα ἀνδρεία
 κ' ἔστησες τὴν εἰκόνα σου τρισένδοξη 'στὸ Λάλα ⁽⁵⁾
 Ἐσὺ ποῦ ξέρεις νὰ γεννᾷς τέτοια παιδιὰ μεγάλα.

II

Τὶ πρῶτο νὰ σοῦ θυμηθῶ καὶ τὶ στερνὸν ν' ἀφήσω;
 Τοῦ Νοῦ τοὺς πολυμήχανους τοὺς δρόμους νὰ ἱστορήσω,
 καὶ τῆς Σοφίας τὰ μυστικά πολύφωτὰ τῆς μάγια,
 στοῦ γυιού σου τὸ βαθὺ μυαλό, τοῦ 'Εγέλου σου-Μενάγια; ^[6]
 'Ἡ τὸν Χαροβούρη ^[7] ποῦ ἔσυρε βράχο, βουρὸ μεγάλο,
 κ' ἀνέβασε μὲ τ' ἄλογο τὸν Πέτρο τὸ Μεγάλο;
 Τὸν 'Ιούλιο ^[8] πρωτομάστορα 'στὸ παίξιμο τῆς Λύρας;
 Τὸ Λασκαράτο στὶς σαίτιες τεχνίτη τῆς Σατίρας
 τοὺς δύο Αὔλιχους, ποῦ τῆς καρδιάς ~~ἐπέπεσε~~ βαθειοὶ ζωγράφου
 ὅπως 'στὴν τέχνη του καθεὶς ὠρέχτηκε νὰ γράφῃ,
 ἢ 'στὶς χορδὲς ποῦ ἔστεναξαν 'στὰ δάχτυλα τοῦ Λάμπι, ^[9]
 ποῦδесе δάφνη Πυθική στὸ μέτωπο ποῦ λάμπει;
 Στοῦ 'Ερμῆ τὴν πολυμήχανη τὴν τέχνη, τὰ παιδιὰ σου
 ποῦ ἐβύζαξαν τὸ γάλα σου σὰ στήθη τὰ γερά σου,
 καθένα μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ Θεοῦ τοῦ Νοῦ γροικαίει,
 καὶ γιὰ τὸ δέρας τὸ χρυσὸ στῆς Γῆς τίς ἄκρες πάει.
 Κι' ἐκεῖ χιτίζουν τὸ θρόνο σου κι' ὄλος ὁ Κόσμος βλέπει
 κ' εἶν' ὄνομά σου Μάννα μου, Τιμῆ, Ζωὴ καὶ Σκέπη.
 Οἱ Φάλκοι ^[10] σου γεννήσανε τὸ δυνατὸ κεφάλι
 ποῦκυβε Νοῦ πολιτικοῦ τὰ ζηλειμένα κάλλη,
 π' ἀπ' τὴνγωνιά σου διάβηκε τ' ὀλόχρυσο γιοφύρι
 κ' ἐλάμπρυνε τὴ δόξα σου μὲ τᾶστρο ἐνοῦ Βεζύρι.
 Κι' ἂν οἱ Τσοπάνοι ἀφήσανε στὸν κόρφο σου τὴ στάνη
 στοῦ Τσάρου τὰ βασίλεια γινίχανε Βαλλιάνοι;
 Οὔτε γιὰ σένα, Ρήγισσα, τὰ πέλαγα εἶναι ξένα'
 ξιφτέρια θαλασσόδαρτα, δελφίνια ξακουσμένα
 ἄμετρα ἐγέννησες 'Ἐσὺ, Φωκᾶ ^[11] καὶ Μᾶρκο-Πόλο
 ποῦ στόχο πήρανε τῆς Γῆς, καθεὶς, ἀπὸ ἓνα πόλο.
 Καὶ στοῦ πολέμου τίς βροντῆς, στ' Ἄρη τὴν 'Επιστήμη
 τόσους λεβέντες, πᾶνθαλε μὲ τόση ἀγάπη ἢ Φήμη.
 Στ' Ἀσκληπιοῦ τ' ἀπόκρυφα, τὸ φωτεινὸ μυαλό σου,
 ἔλαμψε στὸν ἀθάνατο Πανᾶ τὸ Φωτεινὸ σου.
 Στὸν Κλήρο, τ' ἄστρο ποδᾶλαμψε, καὶ κάθε ξένου μάτι
 χαμήλωσε, σᾶν ἄστραψαν οἱ ἀχτίδες τοῦ Μηνιάτη.
 Τῆς Ταυρικῆς τὸν ἦρωα, τὸν πρῶτο σου Δεσπότη ^[12]
 τῆς Λευτεριάς καὶ τοῦ Χριστοῦ τὸ φλογερὸ στρατιώτη;
 Τὸν Ἄνθιμο ^[13], τὸν Γερμανὸ, τὸν Δόριζα, κ' ὅσ' ἄλλα
 πνεύματα, ὦ Μάννα, ἐγέννησες, περήφανα, μεγάλα.
 Στὴν Εὐγλωττία, τὸ Δαμωδδ, ^[14] τοῦ Λόγου τὸ κουβέλι
 ὅπου γλυκύτερα ἔρρεαν τὰ λόγια του ἀπ' τὸ μέλι;

Στου Λόγου τὴν πολεμικὴν, ἀστείρευτο Νιαγιάρα,
βουνοῦ μέ φλόγες καὶ καπνοὺς, τὸν Μέγα Γιωργαντάρα; ⁽¹⁶⁾
Καὶ τόσοι, τόσοι... ποῦ μπωρῶ, Φωστήρες, νὰ τολμήσω,
ἴστον Οὐρανό σου τὸ βαθῦ, ποῦ λάμπουν, νὰ μετρήσω;

III

Τὶ βλέπω Μάννα ἀθάνατη;... Σημαῖα ⁽¹⁶⁾ κυματίζει
κι' ἀστραπὲς γύρω καὶ βροντὲς περήφανα σκορπίζει...
Ποῖδς νάνε ὁ γερακόμματος ⁽¹⁷⁾ μὲ λονταριού τῆ χήτη,
ὁποῦ κρατᾷ τὸ Λάβαρο καὶ φλογερὸς κηρύττει,
καὶ τρέχουνε τριγύρω του λεβέντεξδοξασμένοι,
ὁ Μομφεράτος ⁽¹⁸⁾ κι' ὁ Πανᾶς ⁽¹⁹⁾ οἱ κοσμοξακουσμένοι;
Κι' ἡ Σάμος ἀνταριάζεται κι' ἡ Πύλαρος μουγκρίζει,
κι' ἡ Παλλικὴ ἡ περήφανη λυσάει καὶ φοβερίζει,
κι' ὁ Αἶνος τὰ κατάσπερά του μουστάκια ξεδιπλώνει,
καὶ ἴστα Μαλαῖ κατακυλοῦν κοτρῶνι καὶ κοτρῶνι;
Σὲ νοιώθω, Ρίζοσπατισμέ, μὲ τὴν παλγκαριά σου,
π' ὀλόιοις ἀνέβηκες πάνω στὸ Γολγοθᾶ σου,
καὶ ἄστρα σου τὰ δίδυμα σοῦ φώτιζαν τὸ δρόμο,
ποῦ πῆες γιὰ τὴ θυσία σου μὲ τὸ Σταυρὸ στὸν ὄμο....
Καὶ τῆ Σημαῖα σου θωρῶ... ἦταν χρυσὸ γιοφύρι,
ποῦ σ' ἄξιο λυγερὲς Ἐπτά περάσαν πανηγύρι....

IV

Μάννα, ποῦ τόσα βύζαξες παιδιὰ κοσμακουσμένα,
τὶ τοὺς φυσᾶς μέσ' στὶς ψυχές, τὶ λόγια μαγεμένα,
ποῦ ἐνῶ στὸν Κόσμο τριγυροῦν καὶ χτίζουνε παλάτια,
γυρίζουν μεσ' στὸν κόρφο σου νὰ κλείσουνε τὰ μάτια,
καὶ βρέχουνε χρυσὴ βροχή, κι' ἡ γῆ σου ἀναγαλλιάζει,
τ' ἀνδρεία π' ὀργάνουν σπλάχνα σου μὲ τὸ νερὸ ποῦ στάζει;
Κι' εἶν βάλασμο ἡ ἀγάπη σου, χαρὰ Θεοῦ, ποῦ εὐφραίνει,
εἶναι τ' ἀθάνατο νερὸν, ὁποῦ νέκρανασταίνει.
Κι' ἔτσι μὲ τὴν ἀγάπη σου, ἴστον ἔγγονὸ πεπιέται,
κι' ὁ μακαρίτης ὁ παππούς πάλι ξαναγεννιέται,
Γιατὶ εἶν' ἀγνά τὰ φῦτρα σου κι' ὁ γόνος σου ἅγιο νᾶμα,
καὶ ξαναζοῦν στὶς νέες γεννιὲς κι' οἱ πεθαμένοι ἀντάμα.
Κι' ἔτσι ἡ βαθεῖα θὰ ἰδῆ ματιὰ ἴστ' ἀθάνατα παιδιὰ σου,
πάντα τὴν ἴδια Φρόνησι, τὸ Νοῦ, τὴ Λεβεντιά σου;
Γι' αὐτὸ τ' ἀηδόνια, ἀθάνατα θ' ἀντιλαλοῦν τραγοῦδια,
π' ἀνθοῦν κάτω ἀπ' τὸν ἥλιο σου πολύτιμα λουλούδια.
Θαορῶ τοῦ τόσοις πλοῦτου σου τὸ μυστικὸ μαντεύω.
τὸ βλέπω στὸν πανύψηλο τὸν Αἶνο, ποῦ ἀγναντεύω
μὲ τῆς ψυχῆς μου τὴ ματιὰ: τὸν βλέπω γιγαντώνει,

μέ την ἕψηλή του τήν κορφή, ποῦ σιά ἐπουράνια σώνει,
κι' ἀπάνω στά θεώρατα, στά ἔλατοφυτρωμένα,
μέτωπα κείνα, ποῦ μιλοῦν μέ τ' ἄστρα ἀνταμωμένα,
βλέπω γλυκὺς νὰ κάθεται, τὰ χεῖλη ν' ἀναδύη
—π' ἀνατριχίλα ἐξαφνική σύσσωμο μέ σαλεύει—
βλέπω γλυκὰ νὰ μέ θωρῆ καὶ γύρω νὰ βλογάη
καὶ παίρνει ἀπ' τὰ ἔλατόφυλλα κι' ὀλόγυρα σκορπάει.
ᾠ! Νᾶτο! Νᾶ τὸ μυστικό! Τ' ἀθάνατά σου κάλλη
σοῦ δίνει ἡ Χάρη, Μάννα μου, τ' Ἄγιου σου ἡ μεγάλη.

VI

Νεράιδες μὴν πετάξετε, Μάγισσες μὴν κρυφθῆτε,
Σειρῆνες μέ τὰ δίχτυα σας ὀλόγυρα σταθῆτε,
καὶ γλυκοτραγουδήσετε: «Ἡ ἀγάπη ποῦ ἀδελφώνει,
ἐνόσω μέσ' στά στήθη μας ἀνάβει καὶ φωντώνει,
τόσο τῆς Μάννας ἡ ὠμορφιά κι' ἡ περισῆ λαμπράδα
περ' ἄσσοτερο θὰ λάμπουε, νὰ σβύση ἡ φαρμακάδα,
νὰ πάη ὁ Φιδόνος νὰ χαθῆ καὶ τὸ Κακὸ νὰ σβύση
ξοπίσω νᾶρθη κι' ἡ Χαρὰ ν' ἀνθίση νὰ καρπίση».
Καὶ τώρα, ἀπὸ τὸ θρόνο σου, Ρήγισσα ξακουσμένη,
—Ἐ σ' ἔ, χρυσεῖ Πατρίδα μου, δαφνοστεφανωμένη—
ἄνοιξε τὴν ἀθάνατη κι' ἀστειρευτὴ ἀγκαλιά σου
καὶ τὰ παιδιά σου βλόγησε μέσ' ἀπ' τὴν καρδιά σου:
Νὰ τὰ στολίσῃ ἡ ἀγάπη σου μ' ὄσα κι' ἄν ἔξης κάλλη,
κι' ἐνόσω ὁ Ἥλιος τὸ λαμπρὸ τὸ δίχτυ γύρω ἀπλώνει,
καὶ τὸν ἱερὸ τὸν κόρφο σου δάφνης πνοὴ μυρώνει,
ἡ Μοῦσα μέ τὰ ὀλόγυρα τραγουδία θὰ σὲ ψάλλη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΥΜΝΟ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

- (1)—Οι Κεφαλλήνες ἐν τῷ Τρωϊκῷ πολέμῳ. (Βλ. Ὀμήρω Ἰλιάδα).
- (2)—Παρθ. La grande Ithaque ὑπὸ Goeseorp.
- (3)—Ἡρόδοτος.
- (4)—Ὁ ὑπὸ τὸν Ἰωάννην τὸν Αὐστριακὸν ἠνωμένος στόλος ὁ κατανικήσας τὸν Τουρκικὸν στόλον παρὰ τὰς Ἑγνάδας τὸ 1571 εἶχεν ὀρμητήριον τὸν λιμένα τῆς Σάμης καὶ βράσιον ἐφοδιασμοῦ. Μετ' αὐτοῦ συνεπολέμησαν Κεφαλλήνες, ἐξ ὧν διεκρίθησαν πλείστοι ἐξοπλισαντες ἰδίας δαπάναις ἰδίας γαλέρας, ὡς ὁ Μάρκος Τσιμάρας μετὰ τοῦ υἱοῦ του Ἰωάννου, ὁ Νικ. Λούζης κ. ἄ. Μετὰ νῆν νίκην ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν νικητῶν ἐν Ἀργοσολίῳ παρὰ τῷ ναφ τῶν Ἀρχαγγέλων, πρὸς ἀνάμνησιν τῆς νίκης Ναῶς εἰς τὴν Θεοτόκον ἀλλὰ Madonna della Vittoria.
- (5)—Βλ. παροῦσαν Μονογραφίαν περὶ τῆς ἐν Ἀλάτῃ μάχης.
- (6)—Σοφὸς, μαθητὴς καὶ ὁπαδὸς τοῦ φιλοσοφ. συστήματος τοῦ Ἐγέλου, διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀργοσολίῳ ἐπὶ Ἀγγλικῆς προστασίας Λυκείου.
- (7)—Χαρβοῦρης-Παρ. Βιογραφ, ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς Νήσου Κεφαλληνίας ὑπὸ Ἀνθίμου Μαζαράκη.
- (8)—Ἰούλιος Τυπάλδος, λυρικός ποιητὴς, δορυφόρος τῆς Σολωμικῆς ποιήσεως.
- (9)—Βλ. Παισανία περιηγήσεις. (Φωκικά)
- (10)—Κ. Φάλκος. Βλέπε Βολταίρου Les siècles de Louis 13 et 14 t. I ambassade de Stain, ὡς ἐπίσης καὶ βιογραφ. ἐνδόξων ἀνδρῶν κλπ. Ἀνθίμου Μαζαράκη: Κωνστ. Γεράκης.
- (11)—Φωκάς. Βλέπ. σχετ. βιογραφ. Ἀνθ. Μαζα.
- (12)—Ἀγαθάγγελος Τυπάλδος Κοζάκης. Βλέπε παροῦσαν μονογραφίαν.
- (13)—Ἀνθίμος Μαζαράκης, Μητροπολίτης Ἀντιοχείας καὶ Διευθυντὴς τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς Σχολῆς.
- (14)—Βλέπε βιογραφ. Ἀνθ. Μαζαρ. Δαμωδός.
- (15)—Γεώργ. Τυπάλδος Ἰακωβάτος, ὁ περιφημὸς ῥήτωρ τῆς Ἰονίου καὶ μετὰ τὴν Ἑνωσιν τῆς Ἑπτανήσου, τῆς Ἑλλ. Βουλῆς.
- (16)—Οἱ ἄγωνες τῶν Ριζοσπαστῶν Κεφαλλήνων ἀπὸ τοῦ 1818 μέχρι τῆς Ἑνώσεως κατὰ τῆς Ἀγγλικῆς Προστασίας.
- (17)—Ἠλίας Ζερβός Ἰακωβάτος καὶ
- (18)—Ἰωσήφ Μομφεράτος, ἀρχηγὸι τοῦ Ριζοσπ. Κόμματος.
- (19)—Παναγιώτης Πανάς δημοσιογράφος, θαρραλέως καταπολεμήσας τοὺς τρομοκράτας τῆς Ἀγγλικῆς Προστασίας.

